

**Krajowy Program Odbudowy i Zwiększania Odporności
Komponent A „Odporność i konkurencyjność gospodarki”
Interwencja A3.1.1 „Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego,
szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie”**

***Przedsięwzięcie: „Utworzenie i wsparcie funkcjonowania branżowego centrum
umiejętności dla branży budowlanej w dziedzinie prace wykończeniowe (BCU-PW)”
Nr przedsięwzięcia: KPO/22/1/BCU/W/0042***

**Przeprowadzenie w ramach BCU wewnętrznego nadzoru
zapewnienia jakości kwalifikacji sektorowych**

Branżowe Centrum Umiejętności Nr 1 w Radomiu

Opracowanie:

- Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji, Radom

Materiał został opracowany przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności.

Materiał odzwierciedla jedynie stanowisko ich autorów i instytucja finansująca nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną.

Radom, 2025

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
1. Metodyka prowadzenia wewnętrznego zapewnienia jakości	6
1.1. Cel prowadzenia wewnętrznego zapewnienia jakości	6
1.2. Podstawowe pojęcia	6
1.3. Zakres i obszary zewnętrznego zapewnienia jakości	7
1.4. Główne problemy badawcze	8
1.5. Wykorzystane metody zbierania informacji o procesach realizowanych przez instytucję certyfikującą	8
2. Obserwacja procesu walidacji	11
2.1. Przeprowadzone obserwacje walidacji	11
2.2. Przebieg obserwacji walidacji	11
2.3. Ocena możliwości gromadzenia danych do EZ podczas obserwacji walidacji	12
3. Wnioski i rekomendacje	13
Załączniki	16
4. Analiza narzędzi walidacyjnych	30
4.1. Charakterystyka narzędzi walidacyjnych	30
4.2. Analiza narzędzi walidacyjnych	31
4.3. Ocena kompletności narzędzi walidacyjnych	35
5. Wnioski i rekomendacje	37
6. Analiza dokumentów związanych z funkcjonowaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości	41
6.1. Charakterystyka dokumentów związanych z funkcjonowaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości	41
6.2. Analiza dokumentów związanych z funkcjonowaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości	43
6.3. Ocena kompletności dokumentów związanych z funkcjonowaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości	46
7. Wnioski i rekomendacje	48
8. Analiza dokumentów związanych z organizacją procesu walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowej	51

8.1. Charakterystyka dokumentów związanych z organizacją procesu walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowej	51
8.2. Analiza dokumentów związanych z organizacją procesu walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowej.....	52
8.3. Ocena kompletności dokumentów związanych z organizacją procesu walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowej.....	56
9. Wnioski i rekomendacje	57
10. Podsumowanie	59

WPROWADZENIE

Niniejszy raport powstał w ramach przedsięwzięcia **„Utworzenie i wsparcie funkcjonowania Branżowego Centrum Umiejętności dla branży budowlanej w dziedzinie prace wykończeniowe (BCU-PW)”** o numerze **KPO/22/1/BCU/W/0042**, realizowanego przez konsorcjum, którego liderem jest **Gmina Miasta Radom**, reprezentowana przez **Zespół Szkół Budowlanych im. Kazimierza Wielkiego w Radomiu**.

Partnerami przedsięwzięcia są: **Stowarzyszenie Specjalistów Robót Wykończeniowych (SSRW)**, **ARBUD INVESTMENT Sp. z o.o.** oraz **Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji w Radomiu**, pełniący rolę partnera merytorycznego. Finansowanie przedsięwzięcia odbywa się w ramach **Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)**, komponentu A **„Odporność i konkurencyjność gospodarki”**, interwencji A3.1.1 **„Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie”**.

Przedsięwzięcie wpisuje się w priorytety polityki europejskiej na rzecz transformacji cyfrowej, rozwoju zielonej gospodarki oraz budowania nowoczesnych kompetencji zgodnie z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu i agendy Centrów Doskonałości Zawodowej (CoVEs).

W realizowanym przedsięwzięciu, zgodnie z regulaminem konkursu, zaplanowano zadania ukierunkowane na wsparcie funkcjonowania BCU, w tym dotyczące:

- prowadzenia działalności edukacyjno-szkoleniowej dla uczniów, studentów, doktorantów, nauczycieli akademickich oraz innych osób dorosłych w ramach szkoleń zawodowych,
- szkoleń branżowych dla nauczycieli kształcenia zawodowego,
- kursów i walidacji kwalifikacji sektorowych dla osób dorosłych w zakresie podnoszenia kwalifikacji lub przekwalifikowania zawodowego,
- działań integrujących edukację z biznesem oraz wspierających współpracę szkół i uczelni z pracodawcami,
- a także inicjatyw innowacyjnych, rozwojowych, doradczych i promocyjnych.

Zgodnie z regulaminem konkursu **„Utworzenie i wsparcie funkcjonowania 120 Branżowych Centrów Umiejętności (BCU), realizujących koncepcję centrów doskonałości zawodowej (CoVEs)”**, w ramach wsparcia funkcjonowania Branżowego Centrum Umiejętności w projekcie podjęto się realizacji zadań w zakresie systemowego opracowania wewnętrznych procedur

jakości i materiałów organizacyjnych, zapewniających prawidłowe, rzetelne i zgodne z przepisami prowadzenie walidacji oraz certyfikacji kwalifikacji sektorowych.

Cel i uzasadnienie opracowania

Celem niniejszego raportu jest zebranie, uporządkowanie i przedstawienie wyników prowadzonego przez Ł-ITEE wewnętrznego zapewnienia jakości (WZJ) procesów walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowej związanej z układaniem i montowaniem okładzin wielkoformatowych. W wyniku działań zrealizowanych w ramach WZJ wypracowane zostały rekomendacje, które adresowane są do instytucji certyfikującej, a ich głównym celem jest podniesienie jakości procesu certyfikowania kwalifikacji sektorowych poprzez wyeliminowanie potencjalnych niezgodności i doskonalenie poszczególnych elementów procesów walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowej.

Raport składa się z czterech raportów częściowych. Każdy raport częściowy odpowiada innemu obszarowi zewnętrznego zapewnienia jakości i zawiera wyniki prowadzonych obserwacji, analiz, monitoringu oraz wnioski i rekomendacje wypracowane na ich podstawie.

Raport ma charakter **wewnętrzny** – stanowi praktyczne narzędzie do użytku kierownictwa jednostek partnerskich, zespołów ds. walidacji w SSRW, koordynatorów BCU Nr 1 w Radomiu oraz instytucji wspierających rozwój systemu ZSK.

1. Metodyka prowadzenia wewnętrznego zapewnienia jakości

1.1. Cel prowadzenia wewnętrznego zapewnienia jakości

Wewnętrzne zapewnienie jakości ma na celu:

- ocenę jakości i przydatności dokumentacji zaprojektowanej i wykonanej w ramach projektu dla potrzeb prowadzenia walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowych;
- ocenę stopnia wdrożenia opracowanych procedur wewnętrznego zapewnienia jakości w zakresie walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowych;
- ocenę stopnia spełnienia przez instytucję certyfikującą wymagań zdefiniowanych w opisie kwalifikacji sektorowej „Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych”;
- ocenę stopnia spełnienia przez instytucję kryterium związanego z zapewnieniem trafności i rzetelności walidacji;
- ocenę stopnia spełnienia wymagań związanych z rozdzieleniem procesów walidacji i certyfikowania od procesów związanych z organizacją i prowadzeniem szkoleń przez instytucję certyfikującą, a także zapewnieniem uczestnikom walidacji procedury umożliwiającej odwołania od wyników walidacji oraz wdrożonych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania występowaniu konfliktu interesów;

1.2. Podstawowe pojęcia

Dla potrzeb wewnętrznego zapewnienia jakości procesów walidacji i certyfikowania realizowanego przez SSRW, a także dla potrzeb opracowania niniejszego raportu używa się charakterystycznych dla Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji pojęć, których znaczenie przedstawiono w poniższej tabeli.

Nazwa pojęcia	Definicja (wyjaśnienie pojęcia)	Źródło definicji
Certyfikowanie	Proces, w wyniku którego osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, po uzyskaniu pozytywnego wyniku walidacji, otrzymuje od uprawnionego podmiotu certyfikującego dokument potwierdzający nadanie określonej kwalifikacji	wg ustawy o ZSK
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się	wg ustawy o ZSK
Ewaluacja	Analiza funkcjonowania Instytucji Certyfikującej prowadzącą do diagnozy procesów związanych z certyfikowaniem, służącą	wg ustawy o ZSK

Nazwa pojęcia	Definicja (wyjaśnienie pojęcia)	Źródło definicji
	zapewnianiu i doskonaleniu jakości kwalifikacji	
Ewaluacja zewnętrzna walidacji i certyfikowania	Oznacza analizę procesów walidacji i certyfikowania realizowanych przez IC jej wewnętrznego systemu zapewnia jakości oraz opis nieprawidłowości w działaniu IC (jeśli zostały stwierdzone), jak również określenie rekomendacji zmian służących poprawie jakości walidacji i certyfikowania realizowanych przez IC.	na podstawie ustawy o ZSK
Ewaluacja wewnętrzna walidacji i certyfikowania	Jest prowadzona przez IC i oznacza analizę dokumentacji z przebiegu walidacji i certyfikowania, ocenę stosowanych metod walidacji (zgodnie z obwieszczeniem dla danej kwalifikacji rynkowej) oraz działań w zakresie doskonalenia metod walidacji i certyfikacji, jak również wewnętrznego systemu zapewnienia jakości.	na podstawie ustawy o ZSK
Kwalifikacja wolnorynkowa	Kwalifikacje nieuregulowane odrębnymi przepisami, odpowiadające na potrzeby społeczne lub potrzeby rynku pracy, nadawane przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą, którym zostało nadane uprawnienie do certyfikowania danej kwalifikacji wolnorynkowej na podstawie art. 41 ust. 1, dla których dokumentem potwierdzającym nadanie kwalifikacji jest certyfikat kwalifikacji wolnorynkowej.	na podstawie ustawy o ZSK
Kwalifikacja sektorowa	Kwalifikacja o charakterze zawodowym nieuregulowana odrębnymi przepisami, odpowiadające na potrzeby danej branży lub sektora i uwzględniające ich specyfikę, nadawane przez podmioty prowadzące działalność statutową w obszarze danej branży lub sektora, którym zostało nadane uprawnienie do certyfikowania danej kwalifikacji sektorowej na podstawie art. 41 ust. 1, dla których dokumentem potwierdzającym nadanie kwalifikacji jest certyfikat kwalifikacji sektorowej.	na podstawie ustawy o ZSK
Instytucja certyfikująca (IC)	Podmiot, który uzyskał uprawnienia do certyfikowania określonej kwalifikacji wprowadzonej do ZSK	na podstawie ustawy o ZSK
Kwalifikacja	Zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący	wg ustawy o ZSK
Walidacja	Sprawdzenie czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji	wg ustawy o ZSK

1.3. Zakres i obszary zewnętrznego zapewnienia jakości

Przedmiotem prowadzonego, zewnętrznego zapewnienia jakości są procesy walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowej „Montowanie okładzin wielkoformatowych” prowadzone przez Instytucję Certyfikującą – SSRW.

Uściślając ten zakres należy zaznaczyć, że na obecnym etapie funkcjonowania instytucji certyfikującej, a więc w sytuacji, gdy kwalifikacja, której dotyczy raport nie została jeszcze

oficjalnie włączona do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, a sama instytucja certyfikująca zorganizowała tylko jedną walidację, która miała charakter pilotażowy, działania związane z zewnętrznym zapewnieniem jakości zogniskowane były na następujących obszarach funkcjonowania SSRW jako instytucji certyfikującej kwalifikacje sektorowe:

- Przebieg procesu walidacji: skoncentrowano się na obserwacji procesu walidacji pod kątem spełnienia przez instytucję certyfikującą wymagań w stosunku do tego procesu, jakie zostały zdefiniowane w opisie kwalifikacji z wniosku o włączenie kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.
- Dokumentacja walidacyjna: dokonano analizy dokumentacji wykorzystywanej przez instytucję certyfikującą podczas procesu walidacji. mowa tu o narzędziach walidacyjnych oraz formularzach dokumentów wykorzystywanych na organizacyjnej płaszczyźnie walidacji. Analizę prowadzono pod kątem wpływu tych dokumentów na zapewnienie trafności, rzetelności i adekwatności walidacji.
- Dokumentacja systemu zapewnienia jakości: dokonano analizy tych dokumentów pod kątem spełnienia wymagań Ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji odnośnie funkcjonowania w instytucji certyfikującej wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz ich wpływie na zapewnienie jakości procesów walidacji i certyfikowania.

1.4. Główne problemy badawcze

- 1) W jakim zakresie walidacja prowadzona przez SSRW spełnia kryteria: trafności, rzetelności oraz adekwatności?
- 2) Czy instytucja certyfikująca posiada wewnętrzny system zapewnienia jakości, w jakim stopniu spełnia on wymagania Ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji oraz czy posiada potencjał przyczyniający się do doskonalenia procesów walidacji i certyfikowania?
- 3) Czy dokumentacja wykorzystywana w procesie walidacji i certyfikowania jest zgodna z obowiązującymi aktami prawnymi oraz zasadami funkcjonowania w ZSK kwalifikacji sektorowych?

1.5. Wykorzystane metody zbierania informacji o procesach realizowanych przez instytucję certyfikującą

W procesie wewnętrznego zapewnienia jakości wykorzystano następujące metody i techniki badawcze:

- obserwacja procesu walidacji,
- analiza narzędzi walidacyjnych,
- analiza dokumentów związanych z funkcjonowaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości,

- analiza dokumentów związanych z organizacją procesu walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowej,

Dla potrzeb prowadzenia obserwacji procesu walidacji zaprojektowano i wykorzystano narzędzie „Arkusz monitoringu procesu walidacji kwalifikacji sektorowej *Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych*”.

**Krajowy Program Odbudowy i Zwiększania Odporności
Komponent A „Odporność i konkurencyjność gospodarki”
Interwencja A3.1.1 „Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego,
szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie”**

***Przedsięwzięcie: „Utworzenie i wsparcie funkcjonowania branżowego centrum
umiejętności dla branży budowlanej w dziedzinie prace wykończeniowe (BCU-PW)”
Nr przedsięwzięcia: KPO/22/1/BCU/W/0042***

**Przeprowadzenie w ramach BCU wewnętrznego nadzoru
zapewnienia jakości kwalifikacji sektorowych**

Raport częściowy: Obserwacja procesu walidacji

Branżowe Centrum Umiejętności Nr 1 w Radomiu

Opracowanie:

- Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji, Radom

Materiał został opracowany przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności.

Materiał odzwierciedla jedynie stanowisko ich autorów i instytucja finansująca nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną.

Radom, 2025

2. Obserwacja procesu walidacji

2.1. Przeprowadzone obserwacje walidacji

W ramach zewnętrznego zapewnienia jakości przeprowadzono obserwację procesu walidacji, która odbyła się 31.08.2025 r. w Branżowym Centrum Umiejętności Nr 1 w Radomiu.

Obserwacji poddano zarówno część teoretyczną, jak i praktyczną walidacji. Przebieg, wnioski, zalecenia i rekomendacje z przeprowadzonej obserwacji zapisane zostały w „Arkuszu monitoringu procesu walidacji kwalifikacji sektorowej *Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych*” (formularz Arkusza przedstawiono w Załączniku 1). Po wypełnieniu arkusza przez przedstawicieli Ł-ITEE uczestniczących w obserwacji został on przesłany instytucji certyfikującej, która po zapoznaniu się, mogła odpowiedzieć na przedstawione uwagi, wnioski i rekomendacje.

Arkusze z monitoringu przechowywane są w siedzibie instytucji certyfikującej, jak i Ł-ITEE, jako instytucji prowadzącej wewnętrzny monitoring i ewaluację procesu walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowej *Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych*. Narzędzia wykorzystane do obserwacji walidacji przedstawiono w Załącznikach do Raportu:

Załącznik 1: Formularz Arkusza monitoringu procesu walidacji kwalifikacji sektorowej *Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych*

Załącznik 2: Wypełniony formularz Arkusza monitoringu procesu walidacji kwalifikacji sektorowej *Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych*

2.2. Przebieg obserwacji walidacji

Przez rozpoczęciem walidacji przedstawiciele Ł-ITEE przedstawiali się uczestnikom, poinformowali o roli instytucji jaką reprezentują, przedstawiali cel swojej wizyty i zakres czynności, jaki będą realizować. Takie podejście buduje wśród uczestników walidacji przekonanie o wysokiej jakości, ważności i prestiżu kwalifikacji, o uzyskanie której się ubiegają.

Prowadzono obserwacje zarówno części teoretycznej, jak i praktycznej. Przez cały czas trwania walidacji przedstawiciele Ł-ITEE swoją rolę sprowadzali głównie do roli obserwatora, starając się w jak najmniejszym stopniu absorbować uwagę uczestników walidacji i asesora oraz nie ingerować w żaden sposób w toczący się proces walidacji.

Przedstawiciele Ł-ITEE postanowili nie wchodzić w interakcje z uczestnikami walidacji z powodu dużych emocji, jakie im towarzyszą przed, w trakcie oraz po zakończeniu egzaminu. Uznano, że wywiady z uczestnikami, które mogą być bardzo wartościowe, jeżeli chodzi o

uzyskanie opinii na temat jakości procesów związanych z przygotowaniem i prowadzeniem walidacji, przeprowadzone zostaną w innym terminie, ponieważ prowadzone w trakcie walidacji mogą przyczyniać się do zwiększenia stresu wśród uczestników walidacji, a także być źródłem nieobiektywnych opinii – uzależnionych np. od wyników walidacji.

Dla prawidłowego zrealizowania teoretycznej części egzaminu niezbędna jest atmosfera ciszy i spokoju, w której uczestnicy będą mogli skupić swoją uwagę na analizie pytań egzaminacyjnych a osoby prowadzące walidacje czuwać nad prawidłowym jej przebiegiem. Z tego powodu przedstawiciele Ł-ITEE nie wchodzili również w interakcje z asesorami. Swoją rolę podczas tej części walidacji ograniczyli do obserwacji przebiegu walidacji oraz sporządzania notatek niezbędnych do późniejszego wypełnienia arkuszy monitoringu przebiegu procesu walidacji.

Analiza dokumentów wykorzystywanych przez asesorów prowadzących walidację przeprowadzona została na późniejszym etapie zbierania informacji do ewaluacji wewnętrznej, podczas którego dokonano analizy formularzy dokumentów wykorzystywanych podczas walidacji oraz kompletnej dokumentacji dla zrealizowanej walidacji.

2.3. Ocena możliwości gromadzenia danych do EZ podczas obserwacji walidacji

Dane i informacje zgromadzone podczas obserwacji procesu walidacji kwalifikacji pozwalają stwierdzić, że proces ten realizowany jest zgodnie z wymaganiami, jakie sformułowane zostały we wniosku o włączenie do ZSK kwalifikacji sektorowej *Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych*, co było głównym założeniem prowadzonej obserwacji.

Na podstawie obserwacji procesu walidacji można wnioskować również w zakresie przygotowania asesorów do poprowadzenia walidacji, podejścia asesorów do prowadzenia walidacji, zapewnienia odpowiedniej liczby stanowisk walidacyjnych oraz ich wyposażenia. Dokładne wyniki prowadzonych obserwacji przedstawione zostały w Załączniku 2 do Raportu, w formie wypełnionego Arkusza monitoringu procesu walidacji kwalifikacji sektorowej *Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych*.

Podczas obserwacji nie dokonano weryfikacji tych etapów walidacji, które związane były z analizą dowodów i deklaracji dostarczonych przez kandydatów do walidacji oraz prowadzonymi przez komisje walidacyjną wywiadami biograficznymi na temat przebiegu kariery i doświadczeń zawodowych kandydatów w wykonywaniu prac wykończeniowych w budownictwie, w szczególności dotyczących układania i montażu okładzin wielkoformatowych. Działania te instytucja certyfikująca realizowała w innym terminie, jednak przedstawiciele Ł-ITEE otrzymali dostęp do dokumentacji, jaka powstała na etapie analizy dowodów oraz w trakcie wywiadów. O wynikach tych działań informujemy w raporcie dotyczącym analizy dokumentacji ze zrealizowanej walidacji kwalifikacji sektorowej związanej z montowaniem wykładzin wielkoformatowych.

3. Wnioski i rekomendacje

1. Instytucja certyfikująca teoretyczną i praktyczną część walidacji prowadzi zgodnie z wymaganiami, które opisane zostały we wniosku o włączenie do ZSK kwalifikacji sektorowej. Obserwowana część walidacji składała się z dwóch etapów: testu teoretycznego oraz próby pracy. Komisja walidacyjna wyposażona została w odpowiednie narzędzia walidacyjne umożliwiające poprowadzenie walidacji, m.in.: arkusze testów dla każdego uczestnika walidacji, zawierające odpowiednie instrukcje, a dla komisji walidacyjnej klucze odpowiedzi. Treści zadań do części praktycznej uczestnicy otrzymali w formie drukowanej. Oprócz tego asesory zostali wyposażeni w dokumentację, w której mogli rejestrować wyniki praktycznej części walidacji.

Rekomendacje: Wydaje się, że instytucja certyfikująca powinna rozważyć możliwość organizacji teoretycznej walidacji z wykorzystaniem elektronicznego systemu egzaminowania. Systemy takie są w tej chwili dostępne jako gotowe rozwiązania, po wykupieniu odpowiedniego abonamentu. Oczywiście też warto rozważyć stworzenie własnego systemu. Odpowiednio zaprojektowany i wykonany system elektronicznego egzaminowania znacznie ułatwia pracę asesorów eliminując konieczność sprawdzania rozwiązanych testów, eliminuje mogące się pojawić w trakcie sprawdzania pomyłki, umożliwia generowanie testów o różnej liczbie pytań, przynosi korzyści ekonomiczne, ponieważ nie wymaga prowadzenia dokumentacji w formie drukowanej. Oczywiście rekomendacja nie jest konieczna do wdrożenia, ponieważ jak wspomniano wyżej proces walidacji poprowadzony został zgodnie ze wszystkimi wymaganiami.

2. Podczas prowadzonej obserwacji nie stwierdzono przypadków zachowania asesorów, które mogłyby mieć wpływ na wyniki prowadzonej walidacji. Uwagę zwracało obiektywne i profesjonalne podejście asesorów do uczestników walidacji, nie odnotowano przypadków faworyzowania czy też traktowania ze szczególną surowością niektórych uczestników walidacji. Zachowanie asesorów z pewnością w pozytywny sposób wpływa na rzetelność prowadzonej walidacji.

Rekomendacje: Proponujemy, aby instytucja certyfikująca stworzyła dokument na kształt „check listy”, który będzie dokumentem roboczym, zawierającym punktowy wykaz kolejnych czynności, które krok po kroku powinni zrealizować asesory prowadzący walidację. Chodzi głównie o czynności, które ogólnie nazwać można administracyjnymi, np.: „sprawdzenie listy obecności”, „odczytanie regulaminu walidacji”, „poinformowanie o procedurze odwoławczej”, itd. Taki dokument z pewnością wprowadzi porządek i większy ład organizacyjny do procesu walidacji. W obserwowanej walidacji wszystkie punkty walidacji zostały zrealizowane, jednak wydaje się, na początku walidacji dostrzec można było mały chaos organizacyjny, który w sensie ogólnym nie miał wpływu na jakość samej walidacji.

3. Spełnione zostały wszystkie wymagania formalne dotyczące organizacji walidacji, tzn.: sprawdzona została lista obecności uczestników walidacji, asesory na podstawie dowodów osobistych potwierdzili tożsamość osób przystępujących do walidacji, odczytany

został regulamin walidacji, uczestnicy podczas praktycznej części walidacji pracowali z odzieży ochronnej i korzystali z indywidualnych środków ochronnych. Wydaje się jednak, że czynności te były zrealizowane w sposób dość lekko chaotyczny, bez uporządkowania.

Rekomendacje: Ponawiamy rekomendację zapisaną w poprzednim punkcie. Stworzenie dokumentu, o którym była mowa z pewnością przyczyni się do uporządkowania czynności organizacyjnych, które realizowane są zwykle na początku każdej walidacji.

4. Zapewniono odpowiednie warunki lokalowe do poprowadzenia zarówno teoretycznej, jak i praktycznej części walidacji. Podczas testu teoretycznego każdy z uczestników miał do dyspozycji własne stanowisko pracy (stolik, krzesło, test w wersji wydrukowanej, instrukcja do wypełnienia testu), sala egzaminacyjna została odpowiednio dobrana do liczebności grupy – każdy uczestnik miał zapewnioną odpowiednią przestrzeń do pracy. Praktyczna część walidacji odbywała się na indywidualnych stanowiskach pracy, tzn. każdy uczestnik miał do dyspozycji własne stanowisko umożliwiające montaż okładzin wielkoformatowych wyposażone w odpowiednie narzędzia oraz chemie budowlaną (kleje, fugi, silikony). Należy jednak zauważyć, że część narzędzi (np. narzędzia hydrauliczne, narzędzia do obróbki okładzin) dostarczona była w mniejszej liczbie, tak że uczestnicy korzystali z nich wspólnie. W konsekwencji zdarzały się sytuacje, że niektórzy uczestnicy musieli poczekać, aby skorzystać z wybranego narzędzia. Czas oczekiwania nie był jednak długi i sytuacje takie nie miały wpływu na wynik walidacji, gdyż w czasie oczekiwania można było wykonywać inne prace.

Rekomendacje: Proponujemy, aby dla większego komfortu uczestników walidacji zwiększyć liczbę niektórych narzędzi czy wyposażenia. Oczywiście propozycje tę należy rozważyć w sytuacji, gdy do walidacji będą przystępowały grupy tak samo liczne, jak ta, której walidację obserwowano. W przypadku mniej licznych grup dostarczone na walidację wyposażenie będzie wystarczające. Instytucja certyfikująca może rozważyć jeszcze podział większych grup na mniej liczne i organizację walidacji w różnych terminach bądź takie planowanie praktycznych zadań walidacyjnych, aby takie same czynności wykonywane były w innym czasie walidacji. Oczywiście celem sformułowanych propozycji jest podniesienie komfortu pracy uczestników walidacji, bo niezbędne warunki wyposażenia stanowiska walidacyjnego w opinii Ł-ITEE zostały spełnione.

5. Walidacja, którą obserwowano została zrealizowana po zakończeniu szkolenia o tematyce zbieżnej z kwalifikacją sektorową *Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych*. Należy przy tym zwrócić uwagę, że obecnym etapie wspomniana kwalifikacja sektorowa nie funkcjonuje jeszcze w ramach Zintegrowanego Systemu kwalifikacji. Została zgłoszona do wprowadzenia, obecnie jest na etapie procedowania, niestety termin publikacji obwieszczenia, na podstawie którego zostanie kwalifikacja wprowadzona do ZSK nie jest znany. Zrealizowana walidacja można więc potraktować jako pilotażowe wdrożenie zarówno wewnętrznego systemu zapewnienia jakości w instytucji certyfikującej oraz dokumentacji z tym związanej, jak i dokumentacji dotyczącej organizacyjno-administracyjnych aspektów organizacji i prowadzenia walidacji. W opinii Ł-ITEE pilotaż ten wypadł bardzo pozytywnie, jeżeli chodzi o ten zakres działalności, który dotyczy organizacji i prowadzenia walidacji. Sposób prowadzenia walidacji spełnia wymagania

trafności, rzetelności i adekwatności walidacji. Opinia ta dotyczy wprowadzie tylko jednej obserwacji procesu walidacji, jednak sposób organizacji walidacji, przygotowanie asesorów do poprowadzenia tego procesu, przygotowanie i wyposażenie stanowisk walidacyjnych daje podstawy by twierdzić, że instytucja certyfikująca spełnia wymagania organizacji i prowadzenia walidacji kwalifikacji sektorowych w ramach Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

Rekomendacje: Proponujemy, aby SSRW prowadziła stały monitoring i ewaluację działań realizowanych jako instytucja certyfikująca kwalifikacje sektorowe. Prowadzona obserwacja procesu walidacji wykazała, że procesy związane z organizacją i prowadzeniem walidacji realizowane są zgodnie z wymaganiami opisanymi we wniosku o wprowadzenie kwalifikacji do ZSK, zasadami obowiązującymi w ZSK oraz własnymi procedurami, jednak jak zaznaczono wyżej opinia ta opiera się na obserwacji tylko jednej walidacji. Na przebieg procesu walidacji mogą mieć wpływ również czynniki zewnętrzne, na które instytucja nie do końca ma wpływ, bądź zmieniające się warunki otoczenia jak np.: dynamika grupy, podejście do procesu walidacji poszczególnych jej uczestników, użyte materiały, obecność w miejscu walidacji uczestników innych szkoleń czy walidacji. Czynniki te mogą mieć wpływ na jakość podejmowanych działań oraz wpływać na wyniki walidacji. Takie czynniki w miarę doświadczenia instytucji certyfikującej powinny być identyfikowane, a ich wpływ na wyniki walidacji eliminowany. Rezultat ten można osiągnąć właśnie przez stały monitoring i ewaluację wewnętrzną podejmowanych działań.

Załączniki

Arkusz monitoringu procesu walidacji kwalifikacji sektorowej

Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych

I. INFORMACJE ORGANIZACYJNE

Podmioty uczestniczące:

- Instytucja certyfikująca:
- Instytucja prowadząca walidację:
- Podmiot zewnętrznego zapewnienia jakości:

Miejsce walidacji:

Termin walidacji:

Godzina rozpoczęcia:

Godzina zakończenia:

Liczba osób przystępujących do walidacji:

Liczba osób, dopuszczonych do praktycznej części walidacji:

Liczba osób prowadzących walidację:

II. KRYTERIA WERYFIKACJI

Dokumenty źródłowe:

1. Wniosek o włączenie do ZSK kwalifikacji SEKTOROWEJ „Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych”.

1.	Walidacja prowadzona była z wykorzystaniem następujących metod:	
	– Analiza dowodów i deklaracji zebranych w postaci portfolio kandydata do walidacji	☐
	– Wywiad biograficzny pogłębiony	☐
	– Test pisemny	☐
	– Obserwacja w warunkach rzeczywistych lub symulowanych	☐
	– Inne:	☐
	– W jakiej kolejności wykorzystano poszczególne metody	☐
1.		

Lp.	Kryteria weryfikacji	TAK	NIE
2.	Czy zapewniono odpowiedni skład komisji egzaminacyjnej (3 osoby). Ponadto: – Jakiego było podejście członków komisji walidacyjnej do uczestników walidacji? – W jaki sposób prowadzili walidację? – Czy wszystkim uczestnikom zapewnili takie same warunki walidacji? – Czy przejawiali inne zachowania mogące mieć wpływ na wyniki walidacji wybranych uczestników procesu walidacji? – Inne uwagi dotyczące pracy komisji walidacyjnej?	☐	☐
1.			

Lp.	Kryteria weryfikacji	TAK	NIE
3.	Czy osobę egzaminowaną zobowiązano/poinstruowano w zakresie przestrzegania zasad i przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej, ochrony środowiska oraz wymagań sanitarno-higienicznych obowiązujących w miejscu przeprowadzenia egzaminu?	☐	☐
1.			

Lp.	Kryteria weryfikacji	TAK	NIE
4.	Czy osoba przystępująca do egzaminu przed wejściem na salę egzaminacyjną założyła odpowiednie ubranie ochronne, właściwe dla wykonywanych zadań praktycznych egzaminu?	☐	☐
1.			

Lp.	Kryteria weryfikacji	TAK	NIE
5.	Czy zapewniono odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie niezbędne do prawidłowego i bezpiecznego przeprowadzenia walidacji? – m.in.: – Arkusze testowe, instrukcje do ich wypełnienia i inne narzędzia walidacyjne wykorzystywane podczas teoretycznej części walidacji. – Wyposażenie i narzędzia niezbędne do obróbki okładzin wielkoformatowych. – Wyposażenie i narzędzia niezbędne do przygotowania mas klejących i fugujących – Wyposażenie i narzędzia niezbędne do montażu okładzin wielkoformatowych – Inne wyposażenie i narzędzia niezwiązane bezpośrednio z montowaniem okładzin wielkoformatowych ale niezbędne do wykonania tych czynności (np.: środki ochrony indywidualnej, sprzęt hydrauliczny i in.) <i>Patrz Załącznik 1 do niniejszego arkusza.</i>	☐	☐
1.			

Lp.	Kryteria weryfikacji	TAK	NIE
6.	Czy zapewniono odpowiedni czas na realizację walidacji teoretycznej, jak i walidacji praktycznej?	☐	☐
1.			

Lp.	Kryteria weryfikacji	TAK	NIE
7.	Czy dostrzeżono inne elementy egzaminu, które mogły mieć wpływ na bezstronną, niezależną, uczciwą i wiarygodną ocenę kompetencji uczestników egzaminu? (jeżeli zaznaczono TAK, poniżej proszę opisać spostrzeżenia)?	☐	☐
1.			

III. WNIOSKI I PROPOZYCJE**WNIOSKI:**

1.

PROPOZYCJE:

1.

**IV. ODNIESIENIE INSTYTUCJI WALIDUJĄCEJ DO WNIOSKÓW I
PROPOZYCJI**

1.

.....
Miejscowość, data

.....
*Czytelny podpis przedstawiciela
instytucji monitorującej (PZZJ)*

.....
*Czytelny podpis przedstawiciela
instytucji walidującej*

Wymagania dotyczące warunków organizacyjnych i materialnych niezbędnych do prawidłowego i bezpiecznego przeprowadzania walidacji kwalifikacji sektorowej

Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych

Dokumenty źródłowe:

1. Wniosek o włączenie do ZSK kwalifikacji SEKTOROWEJ „Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych”.

Sprzęt oraz wyposażenie pozostające do dyspozycji uczestnika walidacji
Do obróbki okładzin wielkoformatowych:

- stół z oprzyrządowaniem ☐
- przyssawki ☐
- listwa z wózkiem do cięcia ☐
- łamaki ☐
- obcęgi papużki ☐
- szlifierki kątowe z regulacją obrotów ☐
- diamentowe tarcze do cięcia ☐
- diamentowe pady szlifierskie..... ☐
- diamentowe korony do wiercenia..... ☐
- diamentowe kostki szlifierskie ☐
- odkurzacz do odciągu urobku ☐

Do przygotowania mas klejących i fugujących

- mieszadło ☐
- wiadra ☐
- miarka do wody..... ☐
- waga ☐
- pędzel ☐
- gąbka ☐

Do montażu

- pace zębate ☐
- kielnie ☐
- szpachelka ☐
- wibrator ☐
- kliny i krzyżyki dystansowe ☐
- system płaszczynowania ☐
- rama transportowa ☐
- przyssawki korygujące ☐
- wiadro z pacami i gąbkami do fugowania ☐
- pistolet do aplikacji mas ☐
- kostki profilujące ☐
- aceton ☐
- płyn do profilowania mas trwale elastycznych ☐
- ręczniki papierowe ☐
- miary ☐
- poziomnice liniowe ☐
- poziomnice laserowe ☐
- ołówki i rysiki ☐
- Dodatki oraz drobny sprzęt glazurniczy ☐
- Przedłużacze ☐
- okulary ochronne ☐
- rękawice ☐
- nakolanniki, etc. ☐
- pojemniki do segregacji odpadów ☐

Narzędzia hydrauliczne

- klucze hydrauliczne ☐
- zaciskarki z głowicami ☐
- masy uszczelniające ☐
- pakuły hydrauliczne ☐
- nożyce ☐
- gradowniki ☐

Arkusz monitoringu procesu walidacji kwalifikacji sektorowej

Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych

I. INFORMACJE ORGANIZACYJNE

Podmioty uczestniczące:

- Instytucja certyfikująca: **Stowarzyszenie Specjalistów Robót Wykończeniowych w Budownictwie**
- Instytucja prowadząca walidację: **Stowarzyszenie Specjalistów Robót Wykończeniowych w Budownictwie**
- Podmiot zewnętrznego zapewnienia jakości: **Łukasiewicz – Instytut technologii Eksploatacji**

Miejsce walidacji: **Branżowe Centrum Umiejętności Nr 1 w Radomiu**

Termin walidacji: **31.08.2025**

Godzina rozpoczęcia: **9:30**

Godzina zakończenia: **13:30**

Liczba osób przystępujących do walidacji: **10**

Liczba osób, dopuszczonych do praktycznej części walidacji: **10**

Liczba osób prowadzących walidację: **2 ze strony SSRW**

II. KRYTERIA WERYFIKACJI

Dokumenty źródłowe:

2. Wniosek o włączenie do ZSK kwalifikacji SEKTOROWEJ „Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych”.

1.	Walidacja prowadzona była z wykorzystaniem następujących metod: – Analiza dowodów i deklaracji zebranych w postaci portfolio kandydata do walidacji ☐ – Wywiad biograficzny pogłębiony ☐ – Test pisemny X – Obserwacja w warunkach rzeczywistych lub symulowanych X – Inne: ☐ – W jakiej kolejności wykorzystano poszczególne metody
1.	Walidacja składała się z 2 części: testu teoretycznego oraz obserwacji w warunkach symulowanych.

2. Z informacji przekazanych przez asesorów prowadzących walidację wynika, że metody te były poprzedzone analizą dowodów w postaci portfolio, które dostarczyli kandydaci do uzyskania kwalifikacji, a które dotyczyły ich doświadczenia w zakresie montowania okładzin wielkoformatowych oraz w wybranych przypadkach wywiadu pogłębionego, dotyczącego dostarczonych dowodów. Te części walidacji nie były przedmiotem prowadzonych obserwacji.
3. Część teoretyczna odbywała się w sali wyposażonej w odpowiednią liczbę stolików i krzeseł tak, że każdy uczestnik miał do dyspozycji własne stanowisko. Test był prowadzony z wykorzystaniem wydrukowanych formularzy testów. Wykorzystano test wielokrotnego wyboru z jedną prawidłową odpowiedzią. Każdy uczestnik otrzymał arkusz testu teoretycznego wraz z instrukcją jego wypełnienia. Podczas rozwiązywania testu uczestnicy mieli zagwarantowaną odpowiednią i komfortową przestrzeń, nie zaobserwowano czynników, które mogłyby zakłócić tę część walidacji.
4. Część praktyczna walidacji odbyła się na indywidualnych stanowiskach wyposażonych w odpowiednie materiały i narzędzia. Część narzędzi, tych z których korzysta się sporadycznie było do wspólnego wykorzystania przez wszystkich uczestników walidacji. Treści zadań do części praktycznej uczestnicy otrzymali w formie drukowanej. Nie zaobserwowano czynników, które mogłyby zakłócić praktyczną część walidacji.

Lp.	Kryteria weryfikacji	TAK	NIE
2.	Czy zapewniono odpowiedni skład komisji egzaminacyjnej (3 osoby). Ponadto: – Jakiego było podejście członków komisji walidacyjnej do uczestników walidacji? – W jaki sposób prowadzili walidację? – Czy wszystkim uczestnikom zapewnił takie same warunki walidacji? – Czy przejawiali inne zachowania mogące mieć wpływ na wyniki walidacji wybranych uczestników procesu walidacji? – Inne uwagi dotyczące pracy komisji walidacyjnej?	X	☐
1. Komisja walidacyjna składała się z 3 osób. 2. Podczas obserwacji walidacji nie zostały zweryfikowane kompetencje kadry. Działania te były realizowane na innych etapach zewnętrznego zapewnienia jakości procesów walidacji kwalifikacji sektorowej. 3. Podejście asesorów do procesu walidacji scharakteryzować można jako bardzo profesjonalne, jeżeli chodzi o merytoryczne kwestie związane z kwalifikacją sektorową. Ich postawa w stosunku do osób uczestniczących w walidacji była obiektywna, życzliwa i pomocna. Podczas obserwacji nie zaobserwowano sytuacji, które mogłyby mieć wpływ na wyniki walidacji.			

Lp.	Kryteria weryfikacji	TAK	NIE
3.	Czy osobę egzaminowaną zobowiązano/poinstruowano w zakresie przestrzegania zasad i przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej, ochrony środowiska oraz wymagań sanitarno-higienicznych obowiązujących w miejscu przeprowadzenia egzaminu?	X	☐
1. Rozpoczęcie praktycznej części walidacji poprzedzone zostało ogólnym szkoleniem z zakresu przepisów i zasad BHP, a następnie przeprowadzone zostało szkolenie stanowiskowe z tego obszaru. W szkoleniach uczestniczyli wszyscy uczestnicy walidacji.			

2. Podczas szkolenia asesorzy prowadzący szkolenie zwracali uwagę na postępowanie uczestników walidacji, aby było ono zgodne z przedstawionymi podczas szkoleń zasadami i przepisami. Tam, gdzie było to konieczne starali się korygować sposób wykonywania zadań walidacyjnych, aby nie doszło do sytuacji niebezpiecznych.
3. W opinii osób prowadzących obserwację walidacji, instytucja certyfikująca spełniła wszystkie warunki, jeżeli chodzi o zapewnienie bezpiecznych warunków prowadzenia walidacji.

Lp.	Kryteria weryfikacji	TAK	NIE
4.	Czy osoba przystępująca do egzaminu przed wejściem na salę egzaminacyjną założyła odpowiednie ubranie ochronne, właściwe dla wykonywanych zadań praktycznych egzaminu?	X	☐
1. W przerwie, między teoretyczną, a praktyczną częścią walidacji uczestnicy przebrali się w wymaganą odzież ochronną, przystosowaną do wykonania zadań związanych z montażem okładzin wielkoformatowych. 2. Przed przystąpieniem do pracy asesorzy sprawdzili rodzaj i jakość odzieży ochronnej i na tej podstawie wszystkich uczestników dopuścili do wykonywania zadań.			

Lp.	Kryteria weryfikacji	TAK	NIE
5.	Czy zapewniono odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie niezbędne do prawidłowego i bezpiecznego przeprowadzenia walidacji? – m.in.: – Arkusze testowe, instrukcje do ich wypełnienia i inne narzędzia walidacyjne wykorzystywane podczas teoretycznej części walidacji. – Wyposażenie i narzędzia niezbędne do obróbki okładzin wielkoformatowych. – Wyposażenie i narzędzia niezbędne do przygotowania mas klejących i fugujących – Wyposażenie i narzędzia niezbędne do montażu okładzin wielkoformatowych – Inne wyposażenie i narzędzia niezwiązane bezpośrednio z montowaniem okładzin wielkoformatowych ale niezbędne do wykonania tych czynności (np.: środki ochrony indywidualnej, sprzęt hydrauliczny i in.) <i>Patrz Załącznik 1 do niniejszego arkusza.</i>	X	☐
1. Zapewniono odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie niezbędne do prawidłowego i bezpiecznego przeprowadzenia walidacji. Szczegóły przedstawiono w Załączniku 1 do niniejszego arkusza.			

Lp.	Kryteria weryfikacji	TAK	NIE
6.	Czy zapewniono odpowiedni czas na realizację walidacji teoretycznej, jak i walidacji praktycznej?	X	☐
1. Instytucja zapewniła odpowiedni czas na walidację.			

2. Część teoretyczna trwała 90 min. Uczestnicy mieli średnio 1 minutę na pytanie, co jest zgodne z ogólnie przyjętymi zasadami w dydaktyce, przy pytaniach wielokrotnego wyboru z jedną prawidłową odpowiedzią.
3. Na wykonanie zadań praktycznych uczestnicy mieli 180. minut. Co było czasem wystarczającym na wykonanie zaplanowanych zadań.
4. Czynniki czasu nie miały wpływu na wyniki walidacji. W większości przypadków uczestnicy walidację kończyli przed czasem.

Lp.	Kryteria weryfikacji	TAK	NIE
7.	Czy dostrzeżono inne elementy egzaminu, które mogły mieć wpływ na bezstronną, niezależną, uczciwą i wiarygodną ocenę kompetencji uczestników egzaminu? <i>(jeżeli zaznaczono TAK, poniżej proszę opisać spostrzeżenia)?</i>	☐	X
1. Podczas obserwacji nie dostrzeżono takich czynników, które są zależne od instytucji certyfikującej, a które mogłyby mieć wpływ na wyniki walidacji. 2. W całym procesie zidentyfikowano obszary, które w opinii Ł-ITEE instytucja certyfikująca powinna doskonalić. Obszary te wskazujemy we wnioskach. Należy podkreślić jednak, że czynniki nie miały wpływu na bezstronną, niezależną, uczciwą i wiarygodną ocenę kompetencji uczestników. Należy je rozpatrywać jako doskonalenie procesów walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowych.			

III. WNIOSKI I PROPOZYCJE

WNIOSKI:

1. Instytucja certyfikująca teoretyczną i praktyczną część walidacji prowadzi zgodnie z wymaganiami, które opisane zostały we wniosku o włączenie do ZSK kwalifikacji sektorowej. Obserwowana część walidacji składała się z dwóch etapów: testu teoretycznego oraz próby pracy. Komisja walidacyjna wyposażona została w odpowiednie narzędzia walidacyjne umożliwiające poprowadzenie walidacji.
2. Podczas prowadzonej obserwacji nie stwierdzono przypadków zachowania asesorów, które mogłyby mieć wpływ na wyniki prowadzonej walidacji. Uwagę zwracało obiektywne i profesjonalne podejście asesorów do uczestników walidacji, nie odnotowano przypadków faworyzowania czy też traktowania ze szczególną surowością niektórych uczestników walidacji.
3. Spełnione zostały wszystkie wymagania formalne dotyczące organizacji walidacji, tzn.: sprawdzona została lista obecności uczestników walidacji, asesory na podstawie dowodów osobistych potwierdzili tożsamość osób przystępujących do walidacji, odczytany został regulamin walidacji, uczestnicy podczas praktycznej części walidacji pracowali z odzieży ochronnej i korzystali z indywidualnych środków ochronnych. Wydaje się jednak, że czynności te były zrealizowane w sposób dość lekko chaotyczny, bez uporządkowania.
4. Zapewniono odpowiednie warunki lokalowe do poprowadzenia zarówno teoretycznej, jak i praktycznej części walidacji. Podczas testu teoretycznego każdy z uczestników miał do dyspozycji własne stanowisko pracy (stolik, krzesło, test w wersji wydrukowanej, instrukcja do wypełnienia testu), sala egzaminacyjna została odpowiednio dobrana do liczności grupy – każdy uczestnik miał zapewnioną odpowiednią przestrzeń do pracy. Praktyczna część walidacji odbywała się na indywidualnych stanowiskach pracy, tzn. każdy uczestnik miał do dyspozycji własne stanowisko

umożliwiający montaż okładzin wielkoformatowych wyposażone w odpowiednie narzędzia oraz chemie budowlaną.

PROPOZYCJE:

1. Wydaje się, że instytucja certyfikująca powinna rozważyć możliwość organizacji teoretycznej walidacji z wykorzystaniem elektronicznego systemu egzaminowania. Systemy takie są w tej chwili dostępne jako gotowe rozwiązania, po wykupieniu odpowiedniego abonamentu. Oczywiście też warto rozważyć stworzenie własnego systemu. Odpowiednio zaprojektowany i wykonany system elektronicznego egzaminowania znacznie ułatwia pracę asesorów eliminując konieczność sprawdzania rozwiązyanych testów, eliminuje mogące się pojawić w trakcie sprawdzania pomyłki, umożliwia generowanie testów o różnej liczbie pytań, przynosi korzyści ekonomiczne, ponieważ nie wymaga prowadzenia dokumentacji w formie drukowanej. Oczywiście rekomendacja nie jest konieczna do wdrożenia, ponieważ jak wspomniano wyżej proces walidacji poprowadzony został zgodnie ze wszystkimi wymaganiami.
2. Proponujemy, aby instytucja certyfikująca stworzyła dokument na kształt „check listy”, który będzie dokumentem roboczym, zawierającym punktowy wykaz kolejnych czynności, które krok po kroku powinni zrealizować asesorzy prowadzący walidację. Chodzi głównie o czynności, które ogólnie nazwać można administracyjnymi, np.: „sprawdzenie listy obecności”, „odczytanie regulaminu walidacji”, „poinformowanie o procedurze odwoławczej”, itd. Taki dokument z pewnością wprowadzi porządek i większy ład organizacyjny do procesu walidacji. W obserwowanej walidacji wszystkie punkty walidacji zostały zrealizowane, jednak wydaje się, na początku walidacji dostrzec można było mały chaos organizacyjny, który w sensie ogólnym nie miał wpływu na jakość samej walidacji.
3. Proponujemy, aby dla większego komfortu uczestników walidacji zwiększyć liczbę niektórych narzędzi czy wyposażenia. Oczywiście propozycje tę należy rozważyć w sytuacji, gdy do walidacji będą przystępowały grupy tak samo liczne, jak ta, której walidację obserwowano. W przypadku mniej licznych grup dostarczone na walidację wyposażenie będzie wystarczające. Instytucja certyfikująca może rozważyć jeszcze podział większych grup na mniej liczne i organizację walidacji w różnych terminach bądź takie planowanie praktycznych zadań walidacyjnych, aby takie same czynności wykonywane były w innym czasie walidacji. Oczywiście celem sformułowanych propozycji jest podniesienie komfortu pracy uczestników walidacji, bo niezbędne warunki wyposażenia stanowiska walidacyjnego w opinii Ł-ITEE zostały spełnione.

IV. ODNIESIENIE INSTYTUCJI WALIDUJĄCEJ DO WNIOSKÓW I PROPOZYCJI

1. Instytucja certyfikująca nie wnosi uwag do przedstawionej informacji

Mirosław Żurek

Radom,

Tomasz Sułkowski

.....
Miejscowość, data

.....
*Czytelny podpis przedstawiciela
instytucji monitorującej (PZZI)*

.....
*Czytelny podpis przedstawiciela
instytucji walidującej*

Wymagania dotyczące warunków organizacyjnych i materialnych niezbędnych do prawidłowego i bezpiecznego przeprowadzania walidacji kwalifikacji sektorowej

Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych

Dokumenty źródłowe:

2. Wniosek o włączenie do ZSK kwalifikacji SEKTOROWEJ „Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych”.

Sprzęt oraz wyposażenie pozostające do dyspozycji uczestnika walidacji

TAK/NIE

Do obróbki okładzin wielkoformatowych:

- stół z oprzyrządowaniem TAK
- przyssawki TAK
- listwa z wózkiem do cięcia TAK
- łamaki TAK
- obcęgi papużki TAK
- szlifierki kątowe z regulacją obrotów TAK
- diamentowe tarcze do cięcia TAK
- diamentowe pady szlifierskie TAK
- diamentowe korony do wiercenia TAK
- diamentowe kostki szlifierskie TAK
- odkurzacz do odciągu urobku TAK

Do przygotowania mas klejących i fugujących

- mieszadło TAK
- wiadra TAK
- miarka do wody TAK
- waga TAK
- pędzel TAK
- gąbka TAK

Do montażu

- pace zębate TAK
- kielnie TAK

- szpachelka TAK
- wibrator TAK
- kliny i krzyżki dystansowe TAK
- system płaszczynowania TAK
- rama transportowa TAK
- przyssawki korygujące TAK
- wiadro z pacami i gąbkami do fugowania TAK
- pistolet do aplikacji mas TAK
- kostki profilujące TAK
- aceton TAK
- płyn do profilowania mas trwale elastycznych TAK
- ręczniki papierowe TAK
- miary TAK
- poziomnice liniowe TAK
- poziomnice laserowe TAK
- ołówki i rysiki TAK
- Dodatki oraz drobny sprzęt glazurniczy TAK
- Przedłużacze TAK
- okulary ochronne TAK
- rękawice TAK
- nakolanniki, etc. TAK
- pojemniki do segregacji odpadów TAK

Narzędzia hydrauliczne

- klucze hydrauliczne TAK
- zaciskarki z głowicami TAK
- masy uszczelniające TAK
- pakuły hydrauliczne TAK
- nożyce TAK
- gradowniki TAK

**Krajowy Program Odbudowy i Zwiększania Odporności
Komponent A „Odporność i konkurencyjność gospodarki”
Interwencja A3.1.1 „Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego,
szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie”**

***Przedsięwzięcie: „Utworzenie i wsparcie funkcjonowania branżowego centrum
umiejętności dla branży budowlanej w dziedzinie prace wykończeniowe (BCU-PW)”
Nr przedsięwzięcia: KPO/22/1/BCU/W/0042***

**Przeprowadzenie w ramach BCU wewnętrznego nadzoru
zapewnienia jakości kwalifikacji sektorowych**

Raport częściowy: Analiza narzędzi walidacyjnych

Branżowe Centrum Umiejętności Nr 1 w Radomiu

Opracowanie:

- Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji, Radom

Materiał został opracowany przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności.

Materiał odzwierciedla jedynie stanowisko ich autorów i instytucja finansująca nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną.

Radom, 2025

4. Analiza narzędzi walidacyjnych

4.1. Charakterystyka narzędzi walidacyjnych

Dla potrzeb walidacji kwalifikacji sektorowej instytucja certyfikująca zaprojektowała zestaw narzędzi walidacyjnych, na który składają się następujące dokumenty:

Matryce walidacji. Powstały 4 matryce walidacji: oddzielne dla każdego efektu uczenia się kwalifikacji sektorowej. Każda matryca ma formę tabeli, w pierwszej kolumnie wymieniony zostały poszczególne kryteria weryfikacji efektu uczenia się. W drugiej kolumnie wymienione zostały metody walidacji wykorzystywane do sprawdzenia danego kryterium (test teoretyczny, rozmowa, obserwacja zadania praktycznego). Kolumny od 3 do 5 zawierają konkretne pytania z testu teoretycznego weryfikujące dane kryterium, pytania z rozmowy, jaki może zadać asesor oraz jakie czynności uczestnika walidacji powinny być obserwowane podczas wykonywania zadania.

Test wiedzy. Składają się na niego: instrukcja dla uczestnika walidacji, wykaz pytań przedstawiony w formie tabelarycznej, w pierwszej kolumnie tabeli znajduje się wykaz kryteriów weryfikacji, które sprawdzane są za pośrednictwem testu, w kolumnie drugiej znajdują się pytania sprawdzające dane kryterium wraz z czterema odpowiedziami, z których tylko jedno jest prawidłowe. Kolejnymi dokumentami składającymi się na test teoretyczny są karta odpowiedzi, w której uczestnik zaznacza wybrana odpowiedź oraz klucz odpowiedzi – część testu adresowana do asesorów prowadzących walidację, w której zaznaczone zostały prawidłowe odpowiedzi do poszczególnych pytań w teście.

Zadania praktyczne. Pierwszym dokumentem opisującym zadania praktyczne jest scenariusz, na który składa się szczegółowy opis celu ogólnego zadania praktycznego i logiki jego podziału na etapy, opis czterech etapów pracy: przygotowania podłoża, przygotowania i montażu okładzin wielkoformatowych, kontroli jakości i rozliczenia robót oraz porządkowania stanowiska pracy i segregacji odpadów, listę działań obserwowanych w każdym etapie, wraz z przyporządkowanymi oznaczeniami metod walidacji (O – obserwacja, R – rozmowa z komisją) oraz odniesienie każdego etapu do przypisanych zestawów efektów uczenia się i kryteriów weryfikacji. Kolejnymi są: wykaz pomocy dydaktycznych i materiałów, jakie powinna zapewnić instytucja organizująca walidację oraz treść zadań, jakie mają wykonać osoby potwierdzające kwalifikację. Ostatnim dokumentem składającym się na komplet zadania praktycznego jest Arkusz oceny części praktycznej walidacji kwalifikacji, który jest przeznaczony dla asesorów prowadzących obserwację. Arkusz zawiera m.in.: wykaz tych czynności wykonywanych przez uczestników walidacji, które powinny być obserwowane przez asesorów. Arkusz oceny części praktycznej zawiera instrukcje dotyczącą zasad oceniania czynności wykonanych przez uczestników walidacji.

Wywiad. Dokumenty zaprojektowane dla potrzeb wykorzystania tej metody w całości przeznaczone są dla asesorów i zawierają Arkusz wywiadu dla poszczególnych zestawów

efektów uczenia się oraz instrukcje dla asesora w jaki sposób korzystać z arkusza oraz jak interpretować i punktować odpowiedzi udzielone przez uczestników walidacji. Sam arkusz wywiadu zawiera wykaz kryteriów, które weryfikowane są z wykorzystaniem tej metody oraz przyporządkowanych im pytań oraz wskaźników oceny. Arkusz posiada również rubrykę na wpisanie oceny oraz adnotacje dotyczące rezultatu udzielonych odpowiedzi (czy uczestnik potwierdził kryterium, czy nie).

4.2. Analiza narzędzi walidacyjnych

Analizy narzędzi walidacyjnych dokonano pod kątem spełnienia kryteriów jakości związanych z zapewnieniem trafności, rzetelności i adekwatności walidacji oraz zgodności narzędzi walidacyjnych z opisem kwalifikacji sektorowej. Należy przy tym zwrócić uwagę, że na trafność, rzetelność i adekwatność walidacji wpływ mają nie tylko narzędzia walidacyjne. Wśród innych czynników wpływających na zapewnienie tych trzech kryteriów jakości procesu walidacji wymienić można np. sposób przygotowania asesorów do poprowadzenia walidacji lub wyposażenie stanowisk walidacyjnych. O wpływie tych czynników na spełnienie trzech kryteriów walidacji piszemy w pozostałych raportach dotyczących zewnętrznego zapewnienia jakości procesów walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowych. W bieżącym raporcie odnosimy się tylko do spełniania tych kryteriów przez narzędzia walidacyjne. Dla potrzeb analizy kryteria jakości walidacji rozumiane są w następujący sposób:

- Trafność procesu walidacji – kryterium odpowiadające na pytanie czy w toku tego procesu identyfikowane, dokumentowane i weryfikowane są wszystkie efekty uczenia się określone dla danej kwalifikacji, a metody i narzędzia walidacji są dostosowane do charakteru efektów uczenia się.
- Rzetelność procesu walidacji – kryterium odpowiadające na pytanie czy walidacja jest procesem powtarzalnym tzn. niezależnie od tego, kto przeprowadza proces walidacji, kto jest kandydatem zapewniona jest porównywalność wyników walidacji przeprowadzanej zarówno w jednej instytucji, jak i przez różne instytucje.
- Adekwatność procesu walidacji – kryterium odpowiadające na pytanie czy jest ona dostosowana do indywidualnych potrzeb oraz uwzględnia sposób, w jaki osoba przystępująca do walidacji zdobyła kompetencje (formalne, pozaformalne, nieformalne), by likwidować bariery w dostępie do kwalifikacji.

Jako podstawę do analizy porównawczej, szczególnie w obszarze trafności walidacji przyjęto opis kwalifikacji sektorowej znajdujący się we „Wniosku o włączenie do ZSK kwalifikacji sektorowej”, plik wygenerowany 22.08.2025 r., godz. 19:36:11, szczególnie te części opisu kwalifikacji, w których zdefiniowane zostały zestawy efektów uczenia się oraz kryteria weryfikacji efektów uczenia się, a także część dotycząca opisu metod walidacji, jakie powinny być wykorzystane do weryfikacji kompetencji osób ubiegających się o uzyskanie kwalifikacji.

Instytucja Certyfikująca prowadzi validacje kwalifikacji rynkowej „Układanie i montowanie okładzin wielkoformatowych” z wykorzystaniem czterech metod: analizy dowodów, testu teoretycznego wielokrotnego wyboru z jedną prawidłową odpowiedzią, próby pracy w warunkach symulowanych oraz wywiad (rozmowa asesora z uczestnikiem validacji). Inne metody nie są wykorzystywane.

Instytucja Certyfikująca dokonała podziału kryteriów weryfikacji na te, które sprawdzane są w części teoretycznej i te, które sprawdzane są w części praktycznej. Jeżeli dane kryterium sprawdzane jest w teście teoretycznym, to nie jest już ponownie weryfikowane w części praktycznej validacji. W części teoretycznej weryfikowane są te kryteria, które sprawdzają wiedzę uczestników (opisane czasownikiem operacyjnym np. charakteryzuje, opisuje, klasyfikuje, definiuje, omawia itp.). W części praktycznej weryfikowane są te kryteria, które sprawdzają umiejętności uczestników (opisane czasownikiem operacyjnym np. montuje, wykonuje, stosuje, osadza, posługuje się itp.).

Wyniki podziału kryteriów weryfikacji zostały zapisane w postaci matrycy validacji z pytaniami testowymi. Więcej informacji na temat tego dokumentu znajduje się w rozdziale 2.1. Charakterystyka narzędzi validacyjnych. W matrycach zostały uwzględnione wszystkie zestawy efektów uczenia się, efekty uczenia się oraz kryteria ich weryfikacji, jakie znalazły się we wniosku o włączenie kwalifikacji sektorowej do ZSK.

Teoretyczna część validacji odbywa się z wykorzystaniem wydrukowanych testów, instrukcji i kart odpowiedzi. Czas rozwiązywania testu mierzony jest przez asesorów, po upływie czasu przewidzianego na validację asesorzy zbierają wypełnione przez uczestników karty odpowiedzi, uczestnicy, którzy rozwiązywanie testu zakończyli przez czasem oddają kartę odpowiedzi asesorowi i opuszczają salę egzaminacyjną. Uczestnicy podczas egzaminu nie mogą korzystać z żadnych, zewnętrznych źródeł informacji.

Część teoretyczną validacji uznaje się za zaliczoną, jeżeli uczestnik potwierdzi wszystkie kryteria weryfikacji sprawdzane w tej części validacji. Test uznaje się za zaliczony, jeżeli uczestnik odpowie minimum na jedno pytanie z każdego kryterium weryfikacji.

Praktyczna część egzaminu odbywa się dla każdego uczestnika na takich samych stanowiskach egzaminacyjnych dostarczonych przez IC i przebiega w sposób następujący:

Uczestnicy validacji podczas praktycznej części validacji otrzymują dokument „Instrukcja dla uczestnika validacji”, w którym zostały opisane zadania do wykonania. Każdy uczestnik wykonuje te same zadania, sposób i efekty wykonanych zadań obserwowane są przez asesorów, a wyniki obserwacji zapisywane w Arkuszu oceny części praktycznej validacji kwalifikacji.

Instytucja Certyfikująca w praktycznej części validacji nie określa progów zdawalności. Egzamin zostaje zaliczony, jeżeli uczestnik potwierdzi wszystkie kryteria weryfikacji przewidziane w tej części egzaminu. Kryteria weryfikacji, które uczestnicy potwierdzają w sposób praktyczny zostały wyszczególnione w dokumencie „Arkusze oceny części praktycznej validacji kwalifikacji”, którym posługują się egzaminatorzy w czasie egzaminu. Dla każdego

uczestnika walidacji sporządzany jest oddzielny arkusz oceny. Do oceny poszczególnych kryteriów stosowany jest system punktowy, uczestnik może otrzymać 0, 1 lub 2 punkty za każde kryterium. Kryterium uznaje się za zaliczone, jeżeli uczestnik otrzyma za niego min. 1 punkt.

Asesorzy wypełniony i podpisany komplet dokumentacji z walidacji przekazują instytucji certyfikującej. Kompletność i poprawność przekazanej dokumentacji sprawdzana jest przez pracownika IC odpowiedzialnego za walidację. Ta sama dokumentacja, pod kątem potwierdzenia przez uczestników wszystkich kryteriów weryfikacji sprawdzana jest jeszcze raz na etapie certyfikowania.

Asesor przed egzaminem otrzymuje komplet formularzy dokumentów oraz wytycznych niezbędnych do przeprowadzenia walidacji. Komplet dokumentacji tworzą:

- Matryca walidacji z pytaniami testu teoretycznego, zadaniami praktycznymi i pytaniami wywiadu;
- Test wiedzy, na który składa instrukcja wypełnienia testu, test, karta odpowiedzi (wydrukowane dla każdego uczestnika w 1 egz.)
- Klucze odpowiedzi do testu wiedzy
- Scenariusz zadań praktycznych
- Treści zadań praktycznych (wydrukowane dla każdego uczestnika w 1 egz.)
- Arkusz obserwacji zadania praktycznego (wydrukowany dla każdego uczestnika oddzielnie)
- Arkusze wywiadów (wydrukowany dla każdego uczestnika oddzielnie)
- Arkusze wywiadów – instrukcja dla asesora

Komplet dokumentów do przeprowadzenia walidacji, jakimi dysponuje egzaminator umożliwia organizowanie praktycznej części walidacji w sposób porównywalny.

Instrukcje załączone do testu wiedzy (dla uczestników) oraz instrukcje dla asesorów (dot. arkusza obserwacji zadania praktycznego, arkusza wywiadu, scenariusz walidacji, scenariusz części praktycznej) stanowią wyczerpujące źródło informacji i wytycznych dotyczących sposobu prowadzenia walidacji, stosowania narzędzi walidacyjnych oraz oceniania uczestników walidacji.

W dokumentach wykorzystywanych podczas walidacji w sposób jednoznaczny określony został czas przeznaczony na walidację. W przypadku testu wiedzy jest 60 minut, w przypadku części praktycznej 120 minut. Czas ten jest kontrolowany przez asesorów, w trakcie walidacji uczestnicy informowani są na bieżąco, jaki czas jeszcze pozostał do zakończenia walidacji.

Czas rozwiązywania testu teoretycznego Instytucja Certyfikująca określiła przyjmując, że na rozwiązanie jednego pytania uczestnik potrzebuje 1 minutę. Literatura dot. pomiaru dydaktycznego (Niemierko B. Pomiar sprawdzający w dydaktyce. PWN, Warszawa 1990) podaje wprowadzić, że dla pytań testowych zamkniętych, wielokrotnego wyboru powinno się przeznaczyć 1,5 minuty, jednak IC wzięła pod uwagę, że test posiada tylko jedną prawidłową odpowiedź oraz pytania nie wymagają od uczestnika rozwiązywania sytuacji problemowych,

to przyjęty czas sumaryczny 60 minut na cały test okazał się odpowiedni. W praktyce jednak uczestnicy w większości test rozwiązyali test przed czasem.

Czas na wykonanie zadań praktycznych (łącznie 2 godziny) został określony na podstawie czasu, jaki ekipy budowlane mają na zrealizowanie tego typu zadań. Jest to czas, który w opinii ekspertów i dydaktyków pozwala przygotowanie podłoża, docięcie okładzin oraz zamontowanie ich zgodnie ze sztuką budowlaną oraz jest również akceptowalny przez potencjalnych klientów zamawiających usługę montażu okładzin wielkoformatowych.

Narzędzia, techniki, metody, czas przeznaczony na walidację, jako elementy całego procesu walidacji zostały zweryfikowane przez zespół projektowy oraz pilotażowo wdrożone na grupie osób, które przystąpiły do walidacji po zakończeniu kursu zorganizowanego przez BCU Nr 1 Prace wykończeniowe. Zarówno zespół ekspercki projektujący proces walidacji, jak i asesory prowadzący walidację analizowali narzędzia walidacyjne pod kątem czy zaplanowane techniki, narzędzia i metody walidacji nie wymagają od uczestników walidacji posiadania dodatkowych umiejętności, które nie zostały określone w warunkach wstępnych lub nie są częścią kwalifikacji.

Instytucja certyfikująca zakłada, że organizowane procesy walidacji i certyfikowania będą stale monitorowane, a także analizowane będą wszelkie przypadki, które odbiegają od pewnej średniej, jeżeli chodzi np. o odsetek osób, które ukończyły walidację z pozytywnym wynikiem, zgłaszanych problemów związanych np. z niezrozumieniem instrukcji narzędzi walidacyjnych czy zgłoszeń dotyczących niezrozumienia pytań. Przypadki takie będą poddawane analizie, która będzie miała na celu określenie przyczyn zaistniałej sytuacji. Rozwiązania zaistniałych problemów za każdym razem będą planowane i wdrażane są indywidualnie, stosownie do wagi i zakresu zgłaszanych uwag.

Warto podkreślić również, że przedmiotem prowadzonych analiz będą również pytania do testu teoretycznego oraz to, w jaki sposób uczestnicy odpowiadają na nie. Wyniki tych analiz wykorzystywane będą w zakresie doskonalenia narzędzi walidacji: przewiduje się następujące działania w tym zakresie: dokonywana będzie redakcja treści pytań bądź odpowiedzi, do bazy dopisywane będą nowe pytania, niektóre pytania mogą być zastępowane przez inne.

Instytucja certyfikująca w przyszłości planuje wdrożyć elektroniczny system egzaminacyjny, aby minimalizować konieczność drukowania dla każdego uczestnika kompletu narzędzi walidacyjnych. Takie rozwiązanie obniży koszty organizacji walidacji, ułatwi archiwizację dokumentacji, zminimalizuje ryzyko popełniania błędów przez asesorów sprawdzających testy teoretyczne, gdyż będzie to robił system informatyczny. Jednak IC nie zamierza całkowicie rezygnować z tradycyjnej formy rozwiązywania testów wiedzy. Będą one wykorzystywane na wypadek, gdyby wszyscy bądź pojedynczy uczestnicy nie potrafili posługiwać się myszką, klawiaturą bądź wystąpiły inne czynniki uniemożliwiające skorzystanie z elektronicznego systemu egzaminowania. Asesory przygotowani będą do tego, aby przed rozpoczęciem walidacji przeprowadzić instruktaż mający na celu zapoznanie uczestników z zasadami posługiwania się myszką/klawiaturą. W takim przypadku asesor może również dokonać za uczestnika logowania do elektronicznego systemu egzaminowania. W przypadku, gdy instruktaż nie rozwiązuje problemu, to w ramach procedur asesor może również wydrukować

test z systemu elektronicznego i uczestnik rozwiązuje go w formie tradycyjnej. Po wypełnieniu testu będzie on sprawdzany przez asesora z wykorzystaniem kluczy odpowiedzi przygotowanych na etapie projektowania testu teoretycznego.

IC na etapie rekrutacji będzie prowadziła rozeznanie pod kątem charakterystyki osób przystępujących do walidacji, m.in. w zakresie specjalnych potrzeb, umiejętności, podejścia i nastawienia uczestników walidacji. Stosownie do zidentyfikowanych potrzeb planowane będą działania zapobiegawcze, o czym informowani będą również asesory.

4.3. Ocena kompletności narzędzi walidacyjnych

W ramach współpracy w zakresie zewnętrznego zapewnienia jakości, Ł-ITEE otrzymał od instytucji certyfikującej pełny dostęp do dokumentacji stanowiącej komplet materiałów walidacyjnych, na które złożyły się:

- Matryca walidacji z pytaniami testu teoretycznego, zadaniami praktycznymi i pytaniami wywiadu;
- Test wiedzy, na który składa instrukcja wypełnienia testu, test, karta odpowiedzi;
- Klucze odpowiedzi do testu wiedzy;
- Scenariusz zadań praktycznych;
- Treści zadań praktycznych;
- Arkusz obserwacji zadania praktycznego;
- Arkusze wywiadów;
- Arkusze wywiadów – instrukcja dla asesora.

Dodatkowo, instytucja certyfikująca zorganizowała współpracę z ekspertami opracowującymi narzędzia walidacyjne, pracownikami delegowanymi do realizacji zadań związanych z organizacją walidacji i certyfikowaniem, asesorami prowadzącymi walidację. Podczas tej współpracy przedstawiciele Ł-ITEE mogli poznać kwestie, które wprost nie wynikały z przekazanej do analizy dokumentacji, a mają z nimi związek oraz wpływają na zapewnienie jakości procesu walidacji, jak np.:

- Monitorowanie procesu walidacji
- Doskonalenie procesu walidacji i narzędzi walidacyjnych
- Zakres stosowania poszczególnych narzędzi
- Sposób standaryzowania i kalibrowania narzędzi walidacyjnych i in.

Warto zwrócić uwagę, że celem wykonanej analizy nie było sformułowanie wniosków, czy instytucja certyfikująca organizując i prowadząc proces walidacji spełnia wymagania związane z zapewnieniem trafności, rzetelności i adekwatności tego procesu. Takie wnioski można będzie postawić jedynie po zrealizowaniu pełnego cyklu i zakresu działań związanych z zewnętrznym zapewnieniem jakości procesów walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowych, który wg zapisów Ustawy o ZSK oraz dotychczasowych, ogólnopolskich praktyk związanych z funkcjonowaniem kwalifikacji wolnorynkowych trwa ok. 5 lat. I to przy założeniu,

że instytucja certyfikująca regularnie prowadzi walidacje i certyfikowanie danej kwalifikacji. Wynika to m.in. z terminu w jakim PZZJ-y składają raport z zewnętrznego zapewnienia jakości (po pięciu latach prowadzenie ZZJ), terminu wpisu PZZJ-ów na listę (6 lat), rozłożeniem ustawowych działań realizowanych przez PZZJ-y na okres 5 lat.

W niniejszym raporcie pragniemy jedynie odpowiedzieć na pytania czy narzędzia walidacyjne są zgodne z aktualnym stanem prawnym (Ustawą o ZSK oraz opisem kwalifikacji zamieszczonym we wniosku o włączenie kwalifikacji do ZSK) oraz czy nie pozostają w sprzeczności z warunkiem trafności, rzetelności i adekwatności walidacji, tzn. czy ich wykorzystanie w procesie walidacji przyczynia się do spełniania tych warunków.

Cel ten został osiągnięty, a wnioski płynące z przeprowadzonych analiz i wywiadów, w kontekście zapewnienia trafności, rzetelności i adekwatności walidacji przedstawione zostały w następnym rozdziale opracowania.

5. Wnioski i rekomendacje

Trafność walidacji.

Trafność walidacji w kontekście projektowania narzędzi walidacyjnych sprowadzać się będzie do doboru odpowiednich do charakteru efektów uczenia się metod walidacji i dopasowanych do nich narzędzi. Oczywiście przy spełnieniu warunku, że z wykorzystaniem zaprojektowanych narzędzi weryfikowane będą wszystkie efekty uczenia się określone dla danej kwalifikacji. Wychodząc z tego założenia, na podstawie wykonanych analiz stwierdzić należy, że zaprojektowany i wykorzystywany przez instytucję certyfikującą komplet narzędzi walidacyjnych spełnia kryterium związane z zapewnieniem trafności walidacji.

Instytucja certyfikująca dokonała podziału kryteriów weryfikacji na te, które sprawdzane są podczas testu wiedzy (kryteria weryfikacji o charakterze teoretycznym) oraz na te, które sprawdzane są z wykorzystaniem obserwacji pracy w warunkach symulowanych (kryteria weryfikacji o charakterze praktycznych), co wypełnia wymóg dopasowania metod walidacji do charakteru efektów uczenia się. W macierzy walidacji uwzględnione zostały wszystkie kryteria weryfikacji z opisu kwalifikacji i dopasowane zostały do nich odpowiednie metody oraz pytania i zadania walidacyjne. Można więc jednoznacznie stwierdzić, że podczas walidacji, poprzez kryteria weryfikacji sprawdzane są wszystkie efekty uczenia się. Asesorzy prowadzący walidację oraz dokonujący oceny uczestników walidacji mają do dyspozycji klucze odpowiedzi oraz kryteria oceny zadań wykonanych przez uczestników walidacji, a więc efekty pracy każdego uczestnika walidacji oceniane są wg tych samych kryteriów.

Rekomendacje: Zaprojektowane narzędzia walidacyjne, zawierają m.in. 60 pytań testowych wielokrotnego wyboru z jedną prawidłową odpowiedzią oraz zestaw 3 zadań praktycznych. Proponujemy, aby w przyszłości, wraz ze wzrostem liczby organizowanych walidacji sukcesywnie rozbudowywać bazę pytań w teście wiedzy oraz bazę zadań praktycznych. Liczba pytań i zadań wykonywanych podczas walidacji pozostawałaby niezmienna, natomiast możliwość wyboru pytań do testu, wydrukowanie ich w losowej kolejności, zmiana kolejności odpowiedzi w poszczególnych pytaniach z pewnością utrudni uczestnikom walidacji przekazywanie treści pytań i prawidłowych odpowiedzi kolejnym grupom uczestników. Podobna rolę spełnić może elektroniczny system egzaminowania, którego wdrożenie rekomendujemy instytucji certyfikującej. System taki przyczynić się również może do usprawnienia całego procesu walidacji, zmniejszenia kosztów jej organizacji, wyeliminowania błędów podczas sprawdzania rozwiązyanych testów, większych możliwości i kosztów związanych z dokumentowaniem i archiwizacją danych związanych z prowadzonym procesem walidacji.

Rzetelność walidacji.

Walidacja powinna być procesem powtarzalnym tzn. niezależnie od tego, kto przeprowadza proces walidacji, kto jest kandydatem, gdzie odbywa się walidacji, to zapewniona jest

porównywalność jej wyników, zarówno w obrębie jednej instytucji, jak i przez różne instytucje certyfikujące. W związku z tym, od narzędzi walidacyjnych wymagać się powinno, aby posiadały jednoznaczne, proste w odbiorze instrukcje korzystania z nich – zarówno dla asesorów, jak i uczestników. Narzędzia walidacyjne powinny posiadać klucze odpowiedzi oraz kryteria oceny, którymi powinni posługiwać się asesory. Wychodząc z takiego założenia, zaprojektowana dla potrzeb walidacji kwalifikacji sektorowej *Montowanie okładzin wielkoformatowych* narzędzia walidacyjne spełniają kryterium rzetelności walidacji.

Asesory podczas sprawdzania testów korzystają z kluczy odpowiedzi, co minimalizuje możliwość popełnienia błędu podczas sprawdzania oraz nie wymaga od asesorów interpretowania udzielonych odpowiedzi, co w praktyce może prowadzić do różnic w ocenie. W dokumentacji praktycznej części walidacji, jaką otrzymują asesory znajdują się dokładne wytyczne związane z wyposażeniem w sprzęt i materiały stanowiska walidacyjnego. Asesory posiadają również dokładne kryteria, wg których powinni oceniać uczestników walidacji. Walidacje będą odbywały się stacjonarnie, w pracowniach Branżowego Centrum Umiejętności, a więc za każdym razem uczestnicy walidacji będą mieli dostęp do tych samych stanowisk dydaktycznych wyposażonych w niezbędne materiały i sprzęt. Komplet narzędzi walidacyjnych przygotowanych w taki sposób z pewnością przyczynia się do zapewnienia trafności walidacji kwalifikacji sektorowej związanej z montowaniem okładzin wielkoformatowych.

Rekomendacje: Narzędzia walidacyjne mają kluczowe znaczenie, jeżeli chodzi o zapewnienie trafności walidacji. Z tego powodu proponujemy, aby były one objęte szczególnym nadzorem i monitoringiem, głównie w zakresie zbierania informacji zwrotnej z ich stosowania: od asesorów oraz uczestników walidacji. Analizowane być powinny m.in.: stosowanie przez asesorów kluczy odpowiedzi i kryteriów oceny, to, czy załączone do narzędzi instrukcje są zrozumiałe – zarówno dla uczestników walidacji, jak i asesorów, czy zrozumiałe są pytania w teście wiedzy oraz polecenia w zadaniach praktycznych. Proponowany monitoring i nadzór instytucja certyfikująca może prowadzić poprzez prowadzenie badań ankietowych wśród uczestników walidacji, wywiady z asesorami na temat wykorzystywanych narzędzi walidacyjnych, prowadzenie obserwacji procesu walidacji, analizowaniu treści odwołań od negatywnych wyników walidacji, przekazaniem narzędzi walidacyjnych do recenzji zewnętrznej.

Adekwatność walidacji.

Organizowana przez instytucje certyfikującą walidacja winna być dostosowana do indywidualnych potrzeb uczestników walidacji oraz uwzględnić sposób, w jaki osoba przystępująca do walidacji zdobyła kompetencje (formalne, pozaformalne, nieformalne). Wydaje się, że zaproponowane przez instytucje narzędzia walidacyjne spełniają ten wymóg. Instytucja certyfikująca wdrożyła procedurę, zgodnie z którą procesy walidacji zostały oddzielone od procesów walidacji, a więc każdy uczestnik, niezależnie od tego w jaki sposób i gdzie zdobył kompetencje związane z montowaniem okładzin wielkoformatowych ma taką samą szansę na ich potwierdzenie. Instytucja certyfikująca posiada również plan działania,

jeżeli chodzi o udział w procesie walidacji osób, które np. charakteryzują się dysgrafią czy nie potrafią czytać tekstu ze zrozumieniem. W takim przypadku, aby nie ograniczać tym osobom dostępu do kwalifikacji instytucja certyfikująca planuje w indywidualnych przypadkach wydłużyć czas wypełniania testu wiedzy, zapewnić wsparcie uczestnikowi walidacji w postaci asystenta, który będzie czytał uczestnikowi polecenia i pytania bądź je wyjaśniał i tłumaczył.

Ponadto stosowane techniki i narzędzia walidacji nie wymagają od uczestników walidacji posiadania dodatkowych umiejętności, które nie zostały określone w warunkach wstępnych lub nie są częścią kwalifikacji, tzn. podczas walidacji nie są wykorzystywane np. instrukcje w postaci cyfrowej, co mogłoby utrudniać niektórym uczestnikom potwierdzenie kwalifikacji. Pytania testowe oraz zadania praktyczne zostały skalibrowane i wystandaryzowane, tzn. czas potrzebny do ich rozwiązania został skorelowany z poziomem trudności pytań testowych i zadań praktycznych, liczbą pytań i zadań testowych, efektami uczenia i kryteriami weryfikacji. Warto podkreślić również, że stosowane techniki i narzędzia są tak zaprojektowane, aby nie utrudniać uczestnikom walidacji możliwości udowodnienia, że posiada efekty uczenia się, np. w pytaniach testowych nie stosuje się podwójnych zaprzeczeń, nie udostępnia materiałów i narzędzi o słabej jakości, nie udostępnia się niewłaściwej dokumentacji technicznej i instrukcji. Zaprojektowanie i wykorzystywanie w procesie walidacji kwalifikacji sektorowej *Montowanie okładzin wielkoformatowych* narzędzia walidacyjne z pewnością przyczyniają się do zapewnienia adekwatności walidacji.

Rekomendacje: jeżeli chodzi o zapewnienia adekwatności procesu walidacji, to instytucja certyfikująca z pewnością może z pewnym wyprzedzeniem planować środki i rozwiązania, aby spełnić to kryterium. Mowa tu przede wszystkim o zapewnieniu materialnych warunków walidacji oraz odpowiedniej bazy pytań i zadań. Proponujemy natomiast aby instytucja certyfikująca na etapie rekrutacji uczestników walidacji prowadziła diagnozę którzy uczestnicy i na jakim etapie procesu walidacji oczekują wsparcia, jeżeli chodzi o spełnienie kryterium związanego z adekwatnością walidacji. Takie podejście z pewnością ułatwi instytucji certyfikującej organizację walidacji. Oczywiście dostosowanie procesu walidacji do indywidualnych preferencji uczestników powinno się odbywać na podstawie przedłożenia przez uczestnika stosownego zaświadczenia, wydanego przez uprawniony podmiot.

**Krajowy Program Odbudowy i Zwiększania Odporności
Komponent A „Odporność i konkurencyjność gospodarki”
Interwencja A3.1.1 „Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego,
szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie”**

***Przedsięwzięcie: „Utworzenie i wsparcie funkcjonowania branżowego centrum
umiejętności dla branży budowlanej w dziedzinie prace wykończeniowe (BCU-PW)”
Nr przedsięwzięcia: KPO/22/1/BCU/W/0042***

**Przeprowadzenie w ramach BCU wewnętrznego nadzoru
zapewnienia jakości kwalifikacji sektorowych**

**Raport cząstkowy: analiza dokumentów związanych
z funkcjonowaniem wewnętrznego systemu zapewnienia
jakości**

Branżowe Centrum Umiejętności Nr 1 w Radomiu

Opracowanie:

- Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji, Radom

Materiał został opracowany przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności.

Materiał odzwierciedla jedynie stanowisko ich autorów i instytucja finansująca nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną.

Radom, 2025

6. Analiza dokumentów związanych z funkcjonowaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości

6.1. Charakterystyka dokumentów związanych z funkcjonowaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości

Punktem wyjścia do opracowania przez instytucje certyfikującą dokumentów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości był Art. 63. [Wewnętrzny system zapewnienia jakości] Ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, który mówi:

- 1) Instytucja certyfikująca opracowuje i stosuje wewnętrzny system zapewniania jakości.
- 2) Wewnętrzny system zapewniania jakości dotyczy zasad postępowania, procedur, metod oraz rozwiązań organizacyjnych służących zapewnianiu poprawności walidacji i certyfikowania oraz doskonaleniu walidacji i certyfikowania.
- 3) Na wewnętrzny system zapewniania jakości instytucji certyfikującej składają się w szczególności:
 1. rozwiązania zapewniające rozdzielenie procesów kształcenia i szkolenia od walidacji;
 2. stałe monitorowanie i bieżąca ocena walidacji i certyfikowania;
 3. ewaluacja wewnętrzna walidacji i certyfikowania.
- 4) Podmiot upoważniony do przeprowadzania walidacji, o którym mowa w art. 47 ust. 2, posiada wewnętrzny system zapewniania jakości.

Ustawa ZSK nie zdefiniowała bardziej szczegółowych wymagań, jeżeli chodzi o funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości w instytucji certyfikującej, pozostawiając tym samym pewną dowolność, jeżeli chodzi o formułę, podstawy prawne i szczegółowy zakres wewnętrznego systemu zapewnienia jakości. Z tego powodu instytucja certyfikująca przed opracowaniem i wdrożeniem systemu podjęła pewne założenia:

1. Dla przejrzystości i jednoznaczności funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości opracowane zostaną procedury określające tryb postępowania w określonych sytuacjach.
2. Zakres opracowanych procedur odpowiadał będzie zakresowi wewnętrznego systemu zapewnienia jakości w instytucji certyfikującej, określonego w Ustawie o ZSK.
3. Podstawą prawną opracowania procedur będzie najbardziej uznana, międzynarodowa norma ISO 9001, dotycząca systemów zarządzania jakością, określająca wymagania dla organizacji w celu zapewnienia ciągłego dostarczania produktów i usług spełniających oczekiwania klientów oraz zgodnych z przepisami prawa.
4. System zapewnienia jakości, na obecnym etapie nie będzie poddawany akredytacji instytucji zewnętrznych, jednak użyta do opisu systemu norma ISO, będzie umożliwiała poddanie się zewnętrznej certyfikacji w przyszłości. Decyzję w tej sprawie będzie podejmowało kierownictwo instytucji certyfikującej po włączeniu zgłoszonej kwalifikacji sektorowej do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i pomyslnych,

wewnętrznych audytach wdrożenia zaprojektowanych procedur oraz pozostałej dokumentacji związanej z wewnętrznym systemem zapewnienia jakości.

W odpowiedzi na powyższe założenia instytucja opracowała zestaw 10 następujących procedur:

- 1) Procedura rozdzielenia procesu szkolenia od procesu walidacji
- 2) Procedura przeciwdziałanie występowaniu konfliktu interesów
- 3) Procedura odwołania od wyników walidacji
- 4) Procedura rekrutacji i wyboru członków komisji walidacyjnej
- 5) Procedura monitorowania i bieżącej oceny procesów walidacji i certyfikacji kwalifikacji sektorowej
- 6) Procedura oceny metod stosowanych podczas walidacji kwalifikacji sektorowych
- 7) Procedura obiegu dokumentacji walidacji i certyfikacji kwalifikacji sektorowych
- 8) Procedura doskonalenie metod walidacji i certyfikacji kwalifikacji sektorowych
- 9) Procedura zapewnienia wewnętrznego systemu jakości w zakresie walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowych
- 10) Procedura doskonalenia wewnętrznego systemu zapewniania jakości w zakresie walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowej

Procedury zostały zaprojektowane w sposób uniwersalny, opisują procesy związane z walidacją i certyfikowaniem kwalifikacji sektorowych, bez ukierunkowywania tej działalności na tylko jedną kwalifikację sektorową, związaną z montowaniem okładzin wielkoformatowych. Na obecnym etapie funkcjonowania SSRW trudno jednoznacznie stwierdzić, że procedury zostały wdrożone. Dzieje się tak z kilku powodów. Procedury dotyczą procesów związanych z walidacją i certyfikowaniem kwalifikacji sektorowych, a na obecnym etapie, kwalifikacja sektorowa została zgłoszona do wdrożenia, oficjalnie jeszcze funkcjonuje w ramach ZSK, a SSRW nie posiada jeszcze formalnych uprawnień do certyfikowania tej kwalifikacji. W ramach działalności partnerstwa instytucji tworzących BCU-PW, SSRW zorganizowało jedną walidację dla zgłoszonej kwalifikacji sektorowej. Wydaje się, że to na obecnym etapie zbyt mało, aby postawić wniosek, że procedury zostały wdrożone i działają zgodnie z założeniami. Organizacja tej walidacji posłużyła do pilotażowego wdrożenia opracowanej dokumentacji, natomiast to zbyt mało, aby postawić jednoznaczne wnioski na temat funkcjonowania procedur oraz ich jakości. Część procedur dotyczy doskonalenia pewnych procesów czy metod, a o doskonaleniu mówić możemy dopiero na etapie pełnego funkcjonowania rozwiązań.

Podczas analizy dokumentów związanych z funkcjonowaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości skupiono się na ich zakresie i odpowiedzi na pytanie, czy jest on zgodny z wymaganym, ustawowym zakresem. Dokonano analizy pod kątem optymalizacji procesów, a więc czy dokumenty WSZJ bazują na zasobach, które instytucja certyfikująca już posiada i nie wymagają powoływania nowych gremiów do realizacji zapisów procedur. Analizy dokumentów dokonano również pod kątem ich zgodności z innymi dokumentami wykorzystywanymi w procesie walidacji, głównie czy są ze sobą zgodne i czy tych samych procesów nie opisują w różny sposób.

Procedury wewnętrznego systemu zapewnienia jakości wraz z załącznikami instytucja certyfikująca przekazała do analizy w formie elektronicznej

6.2. Analiza dokumentów związanych z funkcjonowaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości

Procedury opracowane zostały jako oddzielne dokumenty, każdy posiada nazwę oraz numer. Wszystkie procedury posiadają tę samą strukturę, na którą składają się: nazwa instytucji certyfikującej, nr i nazwa procedury, cel procedury, zakres stosowania procedury, opis postępowania. Tam, gdzie to było konieczne procedury zawierają załączniki.

P01 – Procedura rozdzielenia procesu szkolenia od procesu walidacji

Procedura wprost odwołuje się do zapisów ustawowych, jej celem jest rozdzielenie procesów walidacji kwalifikacji sektorowych, do certyfikowania których SSRW posiada uprawnienia nadane przez ministrów właściwych od procesów organizacji szkoleń o takiej samej tematyce. W przypadku SSRW rozdzielenie procesów szkoleniowych od procesów walidacji odbywa się na płaszczyźnie osobowej, tzn. osoby, które prowadzą szkolenie dla wybranych osób, nie mogą prowadzić walidacji, w której te osoby uczestniczą. Ponadto instytucja certyfikująca dochowuje również starań, aby osoby projektujące narzędzia walidacyjne nie prowadziły szkoleń z zakresu kwalifikacji, dla której projektowały narzędzia walidacyjne.

P02 – Procedura przeciwdziałanie występowaniu konfliktu interesów

Procedura wprost odwołuje się do zapisów ustawowych, jej celem jest zidentyfikowanie obszarów, gdzie mogą występować konflikty interesów w procesie walidacji kwalifikacji sektorowych oraz zaplanowanie działań, które będą przeciwdziałały ich występowaniu. Chodzi tu głównie o relacje na linii uczestnik walidacji – asesor i członek komisji walidacyjnej oraz funkcjonowanie instytucji, które reprezentowane są przez te osoby. Zgodnie z opisem procedury taki konflikt interesu występuje w sytuacji, kiedy pozytywny bądź negatywny wynik walidacji u określonego uczestnika walidacji będzie miał wpływ na osiągnięcie zysku bądź straty członka komisji walidacyjnej, członka komisji odwoławczej, organizacji, z którymi są oni związani. Konflikt taki może występować również, gdy uczestnika walidacji i członka komisji walidacyjnej bądź członka komisji odwoławczej łączą więzy prywatne i na wynik walidacji mogą mieć wpływ relacje, którymi są oni związani (sympatie, animozje, pokrewieństwo, zależność służbowa i in.). Przeciwdziałanie występowaniu konfliktu interesów sprowadza się do wdrożenia obowiązku składania oświadczeń o braku powiązań, weryfikację relacji między członkami komisji a uczestnikami walidacji oraz dokumentowanie i archiwizowanie wszystkich ujawnionych przypadków ryzyka, które są podstawą późniejszych analiz i szkoleń. W przypadku zidentyfikowania ryzyka, instytucja certyfikująca podejmuje działania zmierzające do zmiany składu komisji walidacyjnej bądź rozszerzeniu jej o dodatkowych członków, udostępnienie uczestnikom walidacji możliwości odwołania od wyników walidacji, dodatkowy monitoring procesu walidacji i certyfikowania.

P03 – Procedura odwołania od wyników walidacji

Procedura ma na celu zapewnienie uczestnikom walidacji możliwości odwołania od negatywnych wyników walidacji, określa m.in.: sytuacje, w jakich uczestnicy walidacji mogą się odwołać od jej wyników oraz określa sposób postępowania podczas odwołania. Procedura określa również sposób postępowania komisji odwoławczej podczas rozpatrywania odwołania. Prawo do odwołania przysługuje wszystkim uczestnikom, którzy podczas walidacji otrzymali wynik negatywny. Odwołania można złożyć w formie pisemnej, podając powód odwołania, na formularzu stanowiącym załącznik do procedury. Odwołania rozpatrywane są przez 3 osobową, powołaną w tym celu komisję. Decyzja komisji odwoławczej w raz z uzasadnieniem przedkładana jest w wersji pisemnej, na formularzu stanowiącym załącznik do procedury. Treści odwołań są przedmiotem analiz prowadzonych przez kierownictwo SSRW, a ich wyniki wykorzystywane są do doskonalenia procesów związanych z walidacją kwalifikacji sektorowych.

P04 – Procedura rekrutacji i wyboru członków komisji walidacyjnej

Procedura odnosi się wprost do wymagań obwieszczenia, na podstawie którego kwalifikacja wprowadzana jest do ZSK. Procedura określa tryb postępowania podczas rekrutacji i wyboru członków komisji walidacyjnej oraz członków komisji rozpatrującej odwołania uczestników od wyników walidacji. Wyboru członków komisji walidacyjnej dokonuje się na podstawie życiorysów zawodowych kandydatów do pełnienia tej funkcji, preferowane są jednak osoby, z którymi SSRW współpracowała dotychczas w ramach innych projektów i współpraca ta była wysoko oceniona przez kierownictwo instytucji certyfikującej. Spełnienie przez kandydatów na asesorów wymagań z obwieszczenia jest za każdym razem warunkiem koniecznym współpracy. Wyboru dokonuje kierownictwo instytucji certyfikującej, natomiast kwestie związane z przygotowaniem asesorów do poprowadzenia określonej walidacji realizowane są przez wyznaczonego pracownika instytucji certyfikującej.

P05 – Procedura monitorowania i bieżącej oceny procesów walidacji i certyfikacji kwalifikacji sektorowej

Procedura odwołuje się do wymagań ustawowych, jej celem jest określenie sposobu prowadzenia nadzoru nad procesami walidacji i certyfikacji kwalifikacji sektorowej w celu zagwarantowania ich zgodności z obowiązującymi aktami prawnymi oraz zasadami funkcjonowania kwalifikacji w ramach Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. SSRW monitoruje i prowadzi bieżącą ocenę procesów walidacji i certyfikacji na podstawie opinii zebranych od uczestników walidacji, opinii asesorów, obserwacji procesów walidacji i certyfikowania. Na podstawie wyników prowadzonego monitoringu kierownictwo SSRW podejmuje decyzje co do dalszych działań, które mogą sprowadzać się do zaplanowania i wdrożenia działań naprawczych i korygujących. Działania te za każdym razem planowane są indywidualnie.

P06 – Procedura oceny metod stosowanych podczas walidacji kwalifikacji sektorowych

Procedura odwołuje się do wymagań ustawowych. Jej celem jest zapewnienie takich metod walidacji kwalifikacji sektorowej, które będą zgodne z charakterem (teoretycznym bądź praktycznym) efektów uczenia się kwalifikacji sektorowej, które zdefiniowane zostały w obwieszczeniu, na podstawie którego kwalifikacja została wprowadzona do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Instytucja certyfikująca opracowanie pytań i zadań walidacyjnych powierza ekspertom zewnętrznym, którzy muszą spełniać minimalne wymagania jak członkowie komisji walidacyjnych. Oprócz zadań praktycznych i pytań testu teoretycznego, eksperci opracowują również inne wymagane dokumenty, na które składają się m.in.: klucze rozwiązań do testów teoretycznych, kryteria oceny zadań praktycznych, instrukcje dla członków komisji walidacyjnej oraz dla uczestnika, inne dokumenty stosownie do metod walidacji i zaplanowanych narzędzi walidacji. Opracowane narzędzia walidacyjne poddawane są standaryzacji. Podczas walidacji wykorzystywane są tylko takie przygotowane narzędzia walidacyjne.

P07 – Procedura obiegu dokumentacji walidacji i certyfikacji kwalifikacji sektorowych

Celem procedury jest określenie zasad tworzenia, zarządzania, przechowywania i archiwizacji dokumentacji związanej z przebiegiem walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowych, dla których SSRW pełni rolę instytucji certyfikującej. W praktyce, SSRW opracowało formularze dokumentów, które wykorzystywane są w procesie rekrutacji uczestników walidacji, podczas walidacji oraz certyfikowania kwalifikacji sektorowych. Inne dokumenty nie są dopuszczane do wykorzystania. Dokumenty powstałe w wyniku organizacji i prowadzenia poszczególnych walidacji są przechowywane w opisanych segregatorach, tę są przechowywane w zabezpieczonych pomieszczeniach. Za jakość i kompletność dokumentacji odpowiedzialny jest pracownik wyznaczony przez kierownictwo instytucji certyfikującej do organizacji określonej walidacji. Po zakończonej walidacji, po uprzednim sprawdzeniu przez kierownictwo SSRW kompletności oraz prawidłowości, dokumentacja jest archiwizowana.

P08 – Doskonalenie metod walidacji i certyfikacji kwalifikacji sektorowych

Celem procedury jest zaplanowanie działań mających na celu doskonalenie stosowanych metod oraz narzędzi walidacji kwalifikacji sektorowej. Instytucja certyfikująca prowadzi stały nadzór i monitoring procesu walidacji – zgodnie z wybranymi, wymienionymi wyżej procedurami. Poza tym instytucja certyfikująca prowadzi szereg analiz związanych z prowadzonymi procesami, m.in.: analizę odsetka osób, które walidacje kończą z wynikiem negatywnym, analizę jak uczestnicy walidacji odpowiadali na poszczególne pytania w teście walidacyjnym lub w jaki sposób rozwiązywali poszczególne zdania praktyczne, analizę wyników walidacji w kontekście składu komisji walidacyjnej. Dane pozyskane w wyniku prowadzonych analiz oraz prowadzonego nadzoru i monitoringu wykorzystywane są do doskonalenia procesów walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowych oraz ewentualnych działań naprawczych i korygujących. Zakres tych działań jest stosowny do zidentyfikowanych niedoskonałości procesu, o ich rodzaju i terminie decyduje kierownictwo instytucji certyfikującej.

P09 – Procedura zapewnienia wewnętrznego systemu jakości w zakresie walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowych

Procedura o charakterze ogólnym, której celem jest ustanowienie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości w zakresie prowadzenia walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowych oraz ustala odpowiedzialność za wdrożenie, funkcjonowanie i doskonalenie systemu. Procedura wymienia 10 procedur oraz 14 różnych dokumentów i formularzy, które składają się na wewnętrzny system zapewnienia jakości. Za wdrożenie, funkcjonowanie i aktualizację wymienionych dokumentów składających się na wewnętrzny system zapewnienia jakości odpowiedzialne jest kierownictwo instytucji certyfikującej, jak również to kierownictwo instytucji certyfikującej odpowiedzialne jest za organizację szkolenia dla pracowników z zakresu wdrażanej dokumentacji oraz odpowiedzialności z tym związanej.

P-10 Procedura doskonalenia wewnętrznego systemu zapewniania jakości w zakresie walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowej

Celem procedury jest utrzymanie i ciągłe doskonalenie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości procesów walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowej. Na doskonalenie przedmiotowego systemu składają się działania wymienione w procedurach P-05, P-06, P-08 oraz przeglądy systemu, których dokonuje raz na rok kierownictwo instytucji certyfikującej. W wyniku prowadzonych przeglądów, kierownictwo instytucji certyfikującej planuje działania, które mają na celu doskonalenie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości. Działania te za każdym razem planowane są indywidualnie do zdiagnozowanych obszarów wymagających poprawy i doskonalenia.

6.3. Ocena kompletności dokumentów związanych z funkcjonowaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości

Opisane wyżej procedury wewnętrznego systemu zapewnienia jakości w instytucji certyfikującej zostały Ł-ITEE przekazane w wersji elektronicznej i jak wynika z dokonanych analiz są one tylko częścią dokumentacji tworzącej system zapewnienia jakości. Niektóre z procedur odwołują się do dokumentów i formularzy, które wykorzystywane są na etapie przygotowania i prowadzenia walidacji. Te dokumenty na obecnym etapie nie były przedmiotem analizy, więc wnioski i rekomendacje niniejszego raportu częściowego dotyczą tylko i wyłącznie samych procedur. Pozostałym dokumentom poświęcony został kolejny raport częściowy.

Procedury opisujące system zapewnienia jakości wypełniają ustawowy obowiązek posiadania przez instytucje certyfikujące wewnętrzny system zapewnienia jakości. W opinii Ł-ITEE stanowią one komplet wzajemnie powiązanych ze sobą i uzupełniających się dokumentów. Mają one charakter ogólny i uniwersalny, tzn. nie są ukierunkowane na jedną tylko kwalifikację sektorową związaną z montowaniem okładzin wieloformatowych, a dotyczą wszystkich kwalifikacji, dla których SSRW pełni lub pełnić będzie funkcje instytucji certyfikującej.

W procedurach uwzględnione zostały wszystkie obszary działalności instytucji certyfikującej, na które uwagę zwraca ustawa o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji. Przede wszystkim procedury wprowadzają mechanizmy gwarantujące, że w instytucji certyfikującej rozdzielony zostaje proces szkolenia od procesu walidacji i certyfikowania. Spełniony zostaje również wymóg, który bardzo często pojawia się w obwieszczeniach, na podstawie których kwalifikacje sektorowe i wolnorynkowe są wprowadzane do ZSK, a mianowicie zapewnienie uczestnikom rozwiązań umożliwiających odwołanie od negatywnych wyników walidacji – w przypadku SSRW wszystkie odwołania rozpatrywane są przez niezależną, 3 osobową komisję składającą się z ekspertów w dziedzinie danej kwalifikacji sektorowej. Procedury regulują kwestie związane z zatrudnianiem ekspertów prowadzących walidację. Postępowanie zgodnie z procedurą prowadzi do wyboru asesorów spełniających wymagania z obwieszczenia wprowadzającego kwalifikację do ZSK

W procedurach opisane zostały działania mające na celu bieżący monitoring i ocenę procesu walidacji i certyfikowania, co jest wymogiem ustawowym. Poza monitorowaniem samego procesu instytucja certyfikująca zaplanowała również monitoring i ewaluację samych narzędzi walidacyjnych, co w opinii Ł-ITEE jest działaniem kwalifikowanym jako „dobra praktyka”, gdyż to przede wszystkim od jakości narzędzi walidacyjnych zależy trafność i rzetelność walidacji.

W procedurach uwzględnione zostały ponadto wszystkie pozostałe działania mające wpływ na zapewnienie jakości procesów walidacji i certyfikowania: przeglądy, monitoring procesów, analiza pozyskanych danych, planowanie i wdrażanie działań korygujących, naprawczych, doskonalących (w zależności od wyników prowadzonych analiz).

W opinii Ł-ITEE przekazana do analizy dokumentacja ma ogromny potencjał wdrożeniowy, by wewnętrzny system zapewnienia jakości w instytucji certyfikującej spełniał wymogi ustawowe oraz przyczyniał się do zapewnienia wysokiej jakości procesów walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowej. Należy przy tym zwrócić uwagę, że dotychczas instytucja certyfikująca zorganizowała tylko jedną walidację zgodnie z zaprojektowaną dokumentacją. Z tego powodu trudno o jednoznaczne postawienie wniosku o jej wdrożeniu i wpływie na funkcjonowanie w instytucji certyfikującej wewnętrznego systemu zapewnienia jakości. Warto jednak raz jeszcze podkreślić, że analizowane procedury spełniają ustawowe wymagania dotyczące funkcjonowania w instytucji certyfikującej systemu zapewnienia jakości. Ponadto zakres procedur i to, w jaki sposób zostały opracowane ma niezaprzeczalny wpływ na jakość procesów walidacji i certyfikowania.

7. Wnioski i rekomendacje

1. Procedury zewnętrznego systemu zapewnienia jakości stanowią komplementarny zestaw dokumentów, regulujących kwestie związane organizacją i prowadzeniem walidacji i certyfikacji kwalifikacji sektorowych w SSRW. Opisują również sposób postępowania podczas prowadzenia monitoringu realizowanych procesów oraz planowania działań, mających na celu doskonalenie realizowanych procesów.

Rekomendacje: Dobrą praktyką dokumentów opisujących system zapewnienia jakości są dokumenty, które ogólnie nazywane są „mapa procesów”. To dokument, który w formie graficznej przedstawia sekwencję działań, decyzji, powiązań i odpowiedzialności składających się na dany proces. Taka wizualizacja znacznie ułatwia zrozumienie procesu, jego analizę i w konsekwencji optymalizację. Proponujemy, aby instytucja certyfikująca rozważyła opracowanie i wdrożenie takiego dokumentu, znacznie podniesie to czytelność opracowanych procedur, pokaże ich wzajemne powiązania, zależności, ale również, szczególnie w pierwszym okresie funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości będzie służyło jako swoisty „przewodnik” po procesach dla pracowników instytucji certyfikującej odpowiedzialnych za realizację poszczególnych procesów. Dobrą praktyką przy tworzeniu dokumentacji opisującej funkcjonowanie systemu zapewnienia jakości jest też opracowanie „polityki jakości”, w której określa się ogólne zamiary, kierunki rozwoju i zobowiązania organizacji w zakresie jakości. Polityka jakości stanowi fundament do ustalania celów jakościowych, a także jest zobowiązaniem do ciągłego doskonalenia oraz spełniania wymagań klientów i norm prawnych. Dokument taki na obecnym etapie nie jest konieczny, jednak, jeżeli instytucja certyfikująca będzie chciała poddać się audytowi zewnętrznemu, potwierdzającemu funkcjonowanie systemu jakości w zakresie walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowych, opracowanie takiego będzie konieczne.

2. Kluczowym momentem planowania i organizacji procesu walidacji jest dobór członków komisji walidacyjnej, która spełniać będzie wymagania opisane w obwieszczeniu, na podstawie którego kwalifikacja sektorowa wprowadzona zostanie do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Instytucja certyfikująca zaplanowała procedurę, w której opisany został tryb postępowania podczas wyboru asesorów oraz przygotowania ich do poprowadzenia walidacji. Procedura ta na obecnym etapie spełnia wszystkie wymagania obowiązujących aktów prawnych i zasad.

Rekomendacje: Pomimo spełnia wszystkich określonych wymagań wydaje się, że instytucja certyfikująca powinna rozszerzyć zakres obowiązującej procedury o zagadnienia związane z oceną jakości pracy asesorów walidacyjnych oraz wpływie dokonane oceny na późniejsze decyzje dotyczące wyboru asesorów do poprowadzenia walidacji kwalifikacji sektorowej. Działania takie SSRW z pewnością będzie musiał wdrożyć w miarę rozwoju i liczby zorganizowanych walidacji. Podejście asesora do uczestników walidacji oraz prowadzonych procesów z pewnością ma wpływ na jakość procesu walidacji i certyfikowania i w procesie rekrutacji asesorów nie wystarczy jedynie wziąć pod uwagę jego wykształcenia i doświadczenia. Bardzo ważne są również jego kompetencje społeczne, które nie zawsze są potwierdzone dyplomami i świadectwami, a można je

określić właśnie podczas prowadzenia cyklicznej oceny, np. poprzez monitorowanie walidacji czy badania zadowolenia klientów po odbyłym procesie walidacji.

3. Wśród analizowanych procedur znalazły się takie, które dotyczą monitorowania i ewaluacji poszczególnych działań, co jest wyjściem naprzeciw wymaganiom ustawowym oraz dobrym praktykom dokumentacji związanej z zewnętrznym zapewnieniem jakości. W wyniku prowadzenia tych działań, na podstawie analizy danych pozyskanych podczas monitoringu i ewaluacji instytucja planuje działania naprawcze, korygujące, doskonalące (w zależności od wyników analiz). Wydaje się, że w procedurach tych zabrakło informacji na temat kto jest odpowiedzialny za wdrażanie tych działań, kto sprawdza ich wdrożenie i jaka jest ich skuteczność. Użyte w procedurach ogólne sformułowania w tym zakresie wydają się być niewystarczające.

Rekomendacje: Proponujemy, aby instytucja certyfikująca rozważyła opracowanie i wdrożenie dodatkowej procedury, która będzie obejmowała działania związane z planowaniem działań naprawczych/korygujących/doskonalących i ich wdrażaniem a przede wszystkim w procedurze tej określona zostanie odpowiedzialność za opracowanie, wdrożenie, monitorowanie zmian, badanie efektywności wprowadzonych zmian, sposób dokumentowania działań. Wydaje się, że będzie to miało znaczący wpływ na uporządkowanie działań związanych z planowaniem i wdrażaniem zmian oraz przyczyni się do przejrzystości całego procesu.

4. Procedurą bardzo ważną z punktu widzenia transparentności realizowanych procesów jest procedura związana z określeniem sposobu odwołania uczestnika od wyników walidacji. Do procedury tej opracowano również 2 załączniki: formularz, na jakim uczestnik powinien złożyć odwołanie oraz formularz decyzji komisji walidacyjnej. W procedurze nie ma jednak mowy o sposobie ewidencjonowania i przechowywania odwołań, które wpłyną do instytucji certyfikującej.

Rekomendacje: Proponujemy, aby procedurę tę uzupełnić o trzeci załącznik: rejestr odwołań, w którym pracownik instytucji certyfikującej mógłby rejestrować wszystkie odwołania, które wpłyną do instytucji certyfikującej, rejestr taki mógłby być zamieszczony na początku segregatora, w którym przechowywane byłyby wszystkie odwołania oraz decyzje komisji odwoławczej. Takie podejście znacznie ułatwi późniejsze analizy i wnioskowanie na ich podstawie. Należy przy tym zwrócić uwagę, że w opracowanych procedurach instytucja certyfikująca kilkakrotnie odwołuje się do analizy treści odwołań, jako źródła informacji na temat realizowanych procesów, na podstawie których planowane są potem zmiany w realizowanych procesach. Choćby z tego powodu warto taki rejestr wprowadzić.

**Krajowy Program Odbudowy i Zwiększania Odporności
Komponent A „Odporność i konkurencyjność gospodarki”
Interwencja A3.1.1 „Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego,
szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie”**

***Przedsięwzięcie: „Utworzenie i wsparcie funkcjonowania branżowego centrum
umiejętności dla branży budowlanej w dziedzinie prace wykończeniowe (BCU-PW)”
Nr przedsięwzięcia: KPO/22/1/BCU/W/0042***

**Przeprowadzenie w ramach BCU wewnętrznego nadzoru
zapewnienia jakości kwalifikacji sektorowych**

**Raport częściowy: analiza dokumentów związanych z
organizacją procesu walidacji i certyfikowania kwalifikacji
sektorowej**

Branżowe Centrum Umiejętności Nr 1 w Radomiu

Opracowanie:

- Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji, Radom

Materiał został opracowany przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności.

Materiał odzwierciedla jedynie stanowisko ich autorów i instytucja finansująca nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną.

Radom, 2025

8. Analiza dokumentów związanych z organizacją procesu walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowej

8.1. Charakterystyka dokumentów związanych z organizacją procesu walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowej

W obowiązujących aktach prawnych regulujących kwestie związane z funkcjonowaniem Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, nie zostały określone wymagania, jakie instytucja certyfikująca powinna spełnić, jeżeli chodzi o organizacyjno-administracyjne i operacyjne aspekty prowadzenia walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowych. Instytucje certyfikujące mają więc pewną dowolność, jeżeli chodzi o sposób organizacji i prowadzenia tych procesów.

Wychodząc z tego założenia SSRW przyjęła pewne założenia, jeżeli chodzi o przygotowanie organizacyjno-administracyjnych oraz operacyjnych dokumentów, które wykorzystywane będą podczas rekrutacji uczestników walidacji, prowadzenia samego procesu walidacji oraz certyfikowania:

- przygotowane dokumenty muszą być komplementarne w stosunku do opracowanych już narzędzi walidacyjnych oraz procedur związanych z wewnętrznym zapewnieniem jakości;
- opracowane formularze dokumentów powinny spełniać wymagania obowiązujących aktów prawnych o charakterze ogólnym, jak choćby wymogi związane z RODO;
- procesy związane z organizacją i prowadzeniem walidacji i certyfikowania są dla SSRW procesami nowymi, niemniej jednak opracowywane dokumenty powinny się wpisywać w istniejące już rozwiązania organizacyjne, strukturę i toczące się procesy;
- należy opracować uniwersalny komplet dokumentów, który będzie mógł być wykorzystane do prowadzenia walidacji różnych kwalifikacji sektorowych, nie będzie wymagał tworzenia dodatkowych dokumentów, a zakresem opracowanej dokumentacji objęty będzie cały proces: od rekrutacji uczestników walidacji do wydania certyfikatu.

Wychodząc z takiego założenia, w instytucji certyfikującej opracowany został zestaw dokumentów, na który składają się:

- Regulamin rekrutacji uczestników walidacji kwalifikacji sektorowych
- Regulamin walidacji kwalifikacji sektorowych
- Lista obecności uczestników walidacji kwalifikacji sektorowej
- Protokół walidacji
- Arkusz oceny części praktycznej walidacji
- Protokół teoretycznej części walidacji
- Certyfikat kwalifikacji sektorowej

- Potwierdzenie odbioru certyfikatu
- Rejestr certyfikatów

Analizy wymienionych wyżej dokumentów Ł-ITEE dokonał na 2 etapach. W pierwszym etapie instytucja certyfikująca przekazała formularze dokumentów w wersji elektronicznej i one były przedmiotem analizy pod kątem zgodności z narzędziami walidacyjnymi i procedurami opisującymi wewnętrzny system zapewnienia jakości. W drugim etapie przegląd dokumentacji odbył się w siedzibie BCU, w umówionym terminie. Przegląd prowadzony był pod kątem wykorzystania ich w procesie walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowych. Wyniki prowadzonej analizy i przeglądu przedstawione zostały w następnym rozdziale opracowania.

8.2. Analiza dokumentów związanych z organizacją procesu walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowej

Każdy z dokumentów posiada nazwa, większość z nich opisana została również nazwą i adresem instytucji certyfikującej. Większość dokumentów posiada miejsce na wprowadzenie nazwy kwalifikacji sektorowej, daty i miejsca walidacji innych danych, które są charakterystyczne dla danej walidacji np. dane asesora, dane uczestnika, dane osoby zatwierdzającej dokument. Część dokumentów odwołuje się do załączników – te również opracowane w taki sposób, że są jednoznacznie identyfikowalne.

Regulamin rekrutacji uczestników walidacji kwalifikacji sektorowych

Dokument opracowany głównie z myślą o uczestnikach procesu walidacji, jego głównym celem jest zapewnienie transparentnych i jednolitych dla wszystkich warunków prowadzenie rekrutacji uczestników walidacji. Regulamin określa jakie są kolejne etapy rekrutacji, role osób odpowiedzialnych za ich realizację oraz wymagania formalne, jakie muszą spełnić kandydaci. Regulamin zawiera 3 załączniki. Pierwszy z nich to formularz zgłoszenia udziału w walidacji, pozostałe są dokumentami formalnymi, mającymi na celu wypełnienie obowiązujących przepisów prawa: Zgoda na wykorzystanie wizerunku, Klauzula informacyjna w zakresie ochrony danych osobowych. Zapisy regulaminu oraz jego załączniki zawierają komplet informacji, jakich poszukują osoby planujące przystąpienie do walidacji, a więc jakie warunki należy spełnić, aby przystąpić do walidacji kwalifikacji sektorowej i w jaki sposób zgłosić się na nią, jakie są obowiązki instytucji certyfikującej oraz jaki jest przebieg procesów walidacji i certyfikowania.

Dokument nie został wykorzystany podczas zorganizowanej walidacji, ponieważ jej uczestnikami były osoby, które wcześniej uczestniczyły w szkoleniu zakończonym właśnie walidacją pilotażową. Instytucja certyfikująca posiadał więc wszystkie niezbędne dane i zgody uczestników walidacji, zostały one przekazane przed rozpoczęciem szkolenia, które nie jest przedmiotem analizowanych dokumentów i procesów. W zamyśle instytucji certyfikującej regulamin wraz z załącznikami będzie udostępniony na stronie internetowej SSRW, będzie więc dokumentem publicznym. Dla osób chętnych będzie również dostępny w siedzibie

instytucji certyfikującej. Można więc powiedzieć, że dostęp do niego nie będzie w żaden sposób ograniczony i wszyscy zainteresowani będą w stanie pozyskać informacje na temat warunków uczestnictwa w procesie walidacji kwalifikacji sektorowej związanej z montowaniem okładzin wielkoformatowych.

Regulamin walidacji kwalifikacji sektorowych

Można przyjąć, że regulamin opisany powyżej kończył się na etapie zakwalifikowania uczestnika na walidację, tak omawiany obecnie regulamin walidacji określa zasady obowiązujące podczas walidacji kwalifikacji sektorowych organizowanych przez Stowarzyszenie Specjalistów Robót Wykończeniowych. Regulamin obowiązuje zarówno uczestników walidacji, jak i członków komisji prowadzącej walidację. Z regulaminem uczestnicy zapoznawani są przed rozpoczęciem walidacji. Regulamin jest krótkim informatorem o tym, w jaki sposób uczestnicy powinni się zachowywać podczas walidacji, czego nie wolno im robić oraz jakie są obowiązki asesorów prowadzących walidację. Zakres regulacji ujętych w regulaminie jest wystarczający, aby można było mówić o tym, że procesy walidacji są realizowane w sposób powtarzalny, a zasady zgodnie z jakimi się one odbywają są transparentne dla wszystkich uczestników procesu.

Podczas zorganizowanej walidacji pilotażowej regulamin walidacji został odczytany przez jednego z asesorów walidacyjnych, po zrealizowaniu kwestii formalnych, związanych z potwierdzeniem tożsamości uczestników walidacji. Po odczytaniu regulaminu uczestnicy podpisali oświadczenie o zapoznaniu się z regulaminem i jego przestrzeganiu (załącznik do regulaminu). Takie rozwiązanie okazało się wystarczające i skuteczne. Po odczytaniu regulaminu uczestnicy zgodnie uznali, że wszystkie przedstawione kwestie są jednoznaczne i zrozumiałe. Podczas walidacji uczestnicy przestrzegali postanowień regulaminu.

Lista obecności uczestników walidacji kwalifikacji sektorowej

Lista obecności jest dokumentem, na podstawie którego stwierdza się spełnienie warunku formalnego do uzyskania kwalifikacji sektorowej – faktycznej obecności na walidacji. Warto zauważyć, że w formularzu listy obecności znajduje się rubryka na podanie peselu / serii i nr dowodu osobistego bądź paszportu. W praktyce oznacza to, że to asesory weryfikują tożsamość uczestników na podstawie okazanego przez uczestnika dokumentu ze zdjęciem. Takie podejście gwarantuje, że w walidacji uczestniczą osoby, które faktycznie się na nią zgłosiły, a nie ktoś, kto być może na walidacji pojawił się w zastępstwie kandydata.

Zgodnie z założeniami, podczas walidacji tożsamość uczestników zweryfikowana została na podstawie dowodu osobistego. Lista obecności z walidacji posiadał wszystkie dane są niezbędne do identyfikacji dokumentu (nazwa kwalifikacji, data, miejsce walidacji). Obok nazwiska uczestników wpisane były wszystkie wymagane dane, lista była podpisana przez wszystkich uczestników walidacji.

Protokół walidacji

Protokół walidacji jest dokumentem, w który protokołowane są zbiorcze wyniki walidacji: z części teoretycznej, praktycznej oraz końcowy wynik walidacji. W protokole są dane nt. wyników walidacji wszystkich uczestników. Protokół posiada miejsce na wpisanie wszystkich danych, które pozwalają na jednoznaczną identyfikację dokumentu, a więc, nazwa kwalifikacji, której dotyczy, data i miejsce walidacji, skład komisji walidacyjnej, miejsce na podpisy członków komisji walidacyjnej.

Protokół walidacji powstały w wyniku realizacji walidacji pilotażowej zawierał wszystkie wymagane informacje: dane dotyczące walidacji, dane członków komisji walidacyjnej, dane (imię i nazwisko) uczestników oraz uzyskane podczas walidacji wyniki. Dokument spełnia wszystkie wymagania, aby na jego podstawie można było stwierdzić czy spełniony został podstawowy warunek niezbędny do certyfikacji, a więc potwierdzenie wszystkich efektów uczenia się.

Arkusze oceny części praktycznej walidacji

Arkusze oceny praktycznej części walidacji powstały z myślą o jego wykorzystaniu przez asesorów prowadzących walidację. Dla każdego uczestnika tworzony jest oddzielny arkusz i znajduje się w nim wykaz wszystkich kryteriów weryfikacji potwierdzanych w części praktycznej walidacji, do nich przypisane są nr zadań które sprawdzają dany efekt. Podobnie jak inne dokumenty, arkusz oceny praktycznej posiada wszystkie dane umożliwiające identyfikację dokumentu z walidacją, której dotyczy. Arkusz oceny części praktycznej walidacji podpisany jest przez członków walidacyjnych oraz uczestnika, który swoim podpisem poświadcza, że przyjął do wiadomości ocenę z części praktycznej.

Dla każdego uczestnika pilotażowej walidacji opracowany został oddzielny arkusz oceny praktycznej, wszystkie arkusze posiadały wymagane formularzem dane. Po zakończonej walidacji wynik z arkusza części praktycznej przenoszony jest do arkusza zbiorczego. Arkusz części praktycznej z pewnością bardzo porządkuje i usprawnia proces prowadzenia walidacji i oceny umiejętności jej uczestników. Jest dokumentem, który jest też wykorzystany na etapie podejmowania decyzji o certyfikowaniu.

Protokół teoretycznej części walidacji

Protokół dotyczący teoretycznej części walidacji został stworzony wg szablonu innych dokumentów: zawiera informacje dotyczące samej walidacji (nazwa kwalifikacji, miejsce i czas walidacji) oraz dane komisji walidacyjnej. Protokół zawiera wyniki z teoretycznej części walidacji wszystkich uczestników danej walidacji. W zestawieniu tabelarycznym wymienieni zostają uczestnicy walidacji, obok ich nazwisk wpisywany jest login uczestnika (tylko w przypadku wykorzystania elektronicznego systemu egzaminacyjnego) oraz wynik walidacji. Po wprowadzeniu wyniku walidacji każdy uczestnik, obok swojego nazwiska składa podpis, czym poświadcza przyjęcie do wiadomości wyniku walidacji. Ponadto protokół podpisany jest przez wszystkich członków komisji walidacyjnej. Wyniki z protokołu przenoszone są do zbiorczego protokołu z walidacji.

Powstały w wyniku przeprowadzenia walidacji pilotażowej protokół z części teoretycznej był kompletny, tzn. wypełniony został danymi dot. walidacji, został wypełniony wynikami walidacji oraz podpisany przez uczestników walidacji oraz członków komisji walidacyjnej.

Certyfikat kwalifikacji sektorowej

Certyfikat kwalifikacji sektorowej jest dokumentem potwierdzającym, że osoba, której dane zostały wymienione na certyfikacie (imię, nazwisko, data i miejsce urodzenia) spełniła wszystkie wymagania określone w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (ZSK), m.in.: uzyskała pozytywny wynik walidacji, a więc nabyła kwalifikację związaną z montowaniem okładzin wielkoformatowych. Certyfikat zawiera ponadto dane dotyczące instytucji certyfikującej, jest sygnowany jej pieczęcią oraz zawiera daty przeprowadzenia walidacji i wydania certyfikatu. Certyfikat podpisany jest przez upoważnionego przedstawiciela instytucji certyfikującej.

Na etapie prowadzenia przeglądu dokumentacji ze zrealizowanej walidacji, instytucja certyfikująca nie wystawiła jeszcze certyfikatów uczestnikom walidacji, w związku z czym przedstawiciele Ł-ITEE nie mieli jeszcze okazji się z nimi zapoznać.

Potwierdzenie odbioru certyfikatu

Potwierdzenie odbioru certyfikatu jest dokumentem, w którym uczestnicy walidacji podpisem poświadczają, że odebrali certyfikat potwierdzający uzyskanie określonej kwalifikacji. Dokument ma formę tabelaryczną, w kolejnych jej wierszach zostały zamieszczone: imię i nazwisko posiadacza certyfikatu, jego pesel, nr certyfikatu i podpis uczestnika. Certyfikaty odbierane są przez uczestników osobiście, przed wydaniem certyfikatu pracownik instytucji certyfikującej, na podstawie dokumentu ze zdjęciem potwierdza tożsamość posiadacza certyfikatu.

Na etapie prowadzenia przeglądu dokumentacji ze zrealizowanej walidacji, instytucja certyfikująca nie wystawiła jeszcze certyfikatów uczestnikom walidacji, w związku z czym przedstawiciele Ł-ITEE nie mieli jeszcze okazji zapoznać się z listą odbioru certyfikatów.

Rejestr certyfikatów

Rejestr certyfikatów prowadzony jest w wersji elektronicznej, w postaci pliku excel. Takie rozwiązania dają duże możliwości filtrowania danych znajdujących się w rejestrze, wyszukiwania i generowania różnorodnych zestawień. Bardzo ułatwiona pozostaje też sprawa związana tworzeniem kopii zapasowej bazy, co jest działaniem koniecznym, podyktowanym koniecznością wprowadzenia rozwiązań umożliwiających wystawienie duplikatu lub kopii certyfikatu czy potwierdzenia autentyczności certyfikatu. Rejestr certyfikatów przechowuje następujące dane: imię, nazwisko nr pesel i data urodzenia posiadacza certyfikatu, nazwa kwalifikacji, której dotyczy dany certyfikat, nr i datę wydania certyfikatu oraz dane kontaktowe posiadacza certyfikatu (nr tel. i adres mail).

Na etapie prowadzeni przeglądu dokumentacji w rejestrze nie znajdowały się jeszcze żadne dane.

8.3. Ocena kompletności dokumentów związanych z organizacją procesu walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowej

Poddane analizie, opisane wyżej formularze dokumentów dotyczące organizacyjno-administracyjnych aspektów organizacji i prowadzenia walidacji zostały Ł-ITEE przekazane w wersji elektronicznej. Po zapoznaniu się z nimi przedstawiciele Ł-ITEE odbyli audyt w siedzibie BCU PW i zapoznali się dokumentacją zorganizowanej walidacji pilotażowej.

Dokumenty wykorzystywane na etapie organizacji i prowadzenia walidacji, a które analizowano w ramach tego raportu cząstkowego wraz z procedurami zewnętrznego zapewnienia jakości i narzędziami walidacyjnymi stanowią komplet dokumentów, jakie są niezbędne instytucji certyfikującej do organizacji i prowadzenia walidacji kwalifikacji sektorowych z zachowaniem wymogów obowiązujących aktów prawny oraz wszelkich zasad wypracowanych dotychczas w ramach Zintegrowanego systemu Kwalifikacji. Zasady te dotyczą przede wszystkim spełnienia kryteriów trafności, rzetelności i adekwatności walidacji, ale również zasad związanych z przejrzystością wszystkich procesów, dbałością o zapewnienie ich jakości, powtarzalności i ustawicznego doskonalenia.

W dokumentach związanych z organizacją i prowadzeniem walidacji uwzględnione zostały wszystkie etapy tych procesów: od informowania o zasadach rekrutacji i samej rekrutacji uczestników walidacji, przez dokumentowanie procesu weryfikacji kompetencji uczestników walidacji, po decyzję o certyfikowaniu i przekazaniu uczestnikom dokumentu potwierdzającego uzyskanie kwalifikacji.

W opinii Ł-ITEE komplet dokumentów przedłożony przez instytucję certyfikującą do analizy posiada duży potencjał, jeżeli chodzi o dokumentowanie poszczególnych etapów walidacji. Potwierdził to przegląd dokumentacji powstałej w wyniku przeprowadzenia walidacji pilotażowej.

9. Wnioski i rekomendacje

1. Dokumenty związane z organizacją i prowadzeniem walidacji, na które składają się: Regulamin rekrutacji uczestników walidacji kwalifikacji sektorowych, Regulamin walidacji kwalifikacji sektorowych, Lista obecności uczestników walidacji kwalifikacji sektorowej, Protokół walidacji, Arkusz oceny części praktycznej walidacji, Protokół teoretycznej części walidacji, Certyfikat kwalifikacji sektorowej, Potwierdzenie odbioru certyfikatu, Rejestr certyfikatów stanowią komplet wzajemnie się uzupełniających dokumentów umożliwiających na zorganizowanie i poprowadzenie walidacji zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi oraz zasadami obowiązującymi w ramach Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

Rekomendacje: W całej dokumentacji, z którą w ramach zewnętrznego zapewnienia jakości mieli okazję zapoznać się przedstawiciele Ł-ITTE nie zidentyfikowano formularza ankiety, który mógłby być wykorzystany do badania satysfakcji uczestników walidacji. Wydaje się, że warto zaprojektować taką ankietę, choćby ze względu na fakt, że w procedurach zewnętrznego zapewnienia jakości instytucja certyfikująca wskazuje opinie uczestników walidacji, jako jedno ze źródeł informacji o realizowanych procesach, na podstawie którego planowane są działania krygujące/naprawcze/doskonalące.

2. Instytucja certyfikująca przewiduje, że osoby, które uzyskały certyfikat potwierdzający kwalifikację będą go odbierały osobiście, w siedzibie instytucji certyfikującej bądź siedzibie BCU PW. Wydaje się to niewystarczające. Należy pamiętać, że w pierwszym etapie funkcjonowania kwalifikacji sektorowej (po jej włączeniu do ZSK), SSRW będzie jedyną w Polsce instytucją uprawnioną do certyfikowania tej kwalifikacji. W związku z tym uczestnikami walidacji mogą być osoby z całej Polski, dla których osobisty odbiór certyfikatu może być kłopotliwy.

Rekomendacje: Instytucja certyfikująca powinna wdrożyć rozwiązania, które będą umożliwiały wysłanie certyfikatu przesyłką rejestrowaną, za potwierdzeniem odbioru, bądź uwzględnienie możliwości odbioru certyfikatu przez upoważnioną do tego osobę. Takie rozwiązanie z pewnością są znacznie ułatwią uczestnikom odbiór certyfikatu i tym samym funkcjonowanie na rynku pracy.

3. Bardzo ważnym dokumentem jest certyfikat potwierdzający posiadanie danej kwalifikacji sektorowej. Dokument ten został zaprojektowany zgodnie z obowiązującymi wymaganiami aktów prawnych: posiada informacje o poziomie Polskiej Ramy Kwalifikacji, do której została przypisana kwalifikacji oraz informacje o instytucji certyfikującej oraz dane posiadacza certyfikatu.

Rekomendacje: Proponujemy, aby instytucja certyfikująca rozważyła opracowanie suplementu do certyfikatu. Dokument taki mógłby zawierać zestaw efektów uczenia zgodny z tymi z opisu kwalifikacji. Dokument taki z pewnością podniósłby wiarygodność samego certyfikatu i byłby informacją np. dla pracodawców o umiejętnościach kandydatów do pracy. Jest to szczególnie ważne w początkowym okresie funkcjonowania

kwalifikacji sektorowej i w warunkach, w których wiedza o ZSK w polskim społeczeństwie nie jest zbyt duża.

4. W przypadku wniosków i rekomendacji dotyczących poprzednich raportów cząstkowych pojawiała się propozycja opracowania i wdrożenia elektronicznego systemu egzaminowania, jako rozwiązania, dzięki któremu instytucja certyfikująca będzie w stanie obniżyć koszty funkcjonowania, usprawnić cały proces walidacji i przyczynić się do podniesienia jego jakości w obszarze trafności i rzetelności. Wydaje się, propozycja wdrożenia elektronicznego systemu w zakresie zarządzania pewnymi procesami jest uzasadniona również w tym przypadku.

Rekomendacje: Proponujemy, aby instytucja certyfikująca rozważyła wdrożenie systemu, w którym będą przechowywane informacje o wydanych certyfikatach, dane asesorów walidacyjnych, formularze dokumentów, system, który pozwoli na zautomatyzowanie procesów związanych np. z komunikacją z uczestnikami i asesorami z pewnością przyczyni się do podniesienia kultury organizacyjnej, obniżenia kosztów funkcjonowania i usprawnienia procesów. Oczywiście decyzja o wyborze bądź opracowaniu, a następnie wdrożeniu takiego systemu powinna być poprzedzona dogłębną analizą opłacalności i wydaje się, że będzie uzasadniona tylko w przypadku, gdy SSRW będzie regularnie prowadzić walidacje dla wielu kwalifikacji sektorowych.

10. Podsumowanie

Na raport „Przeprowadzenie w ramach BCU wewnętrznego nadzoru zapewnienia jakości kwalifikacji sektorowych” składają się 4 raporty cząstkowe, opracowane na podstawie:

- obserwacji procesu walidacji,
- analizy narzędzi walidacyjnych jakie zostały opracowane dla potrzeb prowadzenia walidacji kwalifikacji sektorowej „Montowanie okładzin wielkoformatowych”,
- analizy procedur wewnętrznego systemu zapewnienia jakości w instytucji certyfikującej
- analizy i przeglądu dokumentów wykorzystywanych podczas organizowania i prowadzenia kwalifikacji sektorowych.

Każdy raport cząstkowy zawiera wnioski i rekomendacje dotyczące poszczególnych obszarów działalności instytucji certyfikującej bądź wykorzystywanych przez nią dokumentów. Rekomendacje zazwyczaj zawierają propozycje rozszerzenia bądź zmian konkretnych dokumentów i ich celem jest doskonalenie całego procesu, który ogólnie nazwać można prowadzeniem walidacji kwalifikacji sektorowych. Warto przy tym podkreślić, że w opinii Ł-ITEE, cały proces prowadzony jest zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i zasadami Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Przy czym opinia ta bazuje tylko na wynikach prowadzonych prac analitycznych i obserwacji walidacji pilotażowej. Taka próbka badawcza wydaje się zbyt wąska, aby stawiać jednoznaczne wnioski na temat jakości procesów realizowanych przez SSRW. Zgodnie z Ustawą o SZK, zewnętrzne zapewnienie jakości procesów walidacji i certyfikowania kwalifikacji sektorowych które prowadzone będzie przez Instytut Badań edukacyjnych rozłożone jest na okres kilku lat i zakończy się opracowaniem raportu z zewnętrznego zapewnienia jakości wobec instytucji certyfikującej kwalifikacje sektorową. Raport ten będzie zapewne opracowany na podstawie przeprowadzonych wielu obserwacjach, analizie znacznie większej próby dokumentów, przeprowadzonych wywiadach z przedstawicielami instytucji certyfikującej, asesorami prowadzącymi walidacje oraz uczestnikami tego procesu.

Biorąc pod uwagę aktualny stan formalny przedmiotowej kwalifikacji sektorowej, zgodnie z którym kwalifikacja nie funkcjonuje jeszcze w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, a jest dopiero na etapie oceny przez ministra właściwego, to w chwili obecnej można również postawić wniosek, że SSRW jest kompleksowo przygotowane do podjęcia działalności jako instytucja certyfikująca kwalifikację sektorową „Montowanie okładzin wielkoformatowych”.

W opinii autorów opracowania, powinno mieć ono charakter wewnętrzny, z przeznaczeniem dla SSRW. W raporcie opisano wdrożone przez instytucję certyfikującą rozwiązania, które są autorskie, opracowane przez pracowników SSRW i w opinii Ł-ITEE, bez zgodny kierownictwa SSRW nie powinno się ich upubliczniać.